

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2023 30 stp
Fakultet for landskap og samfunn

Bülow-Hanssens plass - Hensynsfull revitalisering av et sentralt område på Grünerløkka

Bülow-Hanssen Square - Considerate Revitalization
of a Central Area in Grünerløkka

Synne Staff Nordby
Landskapsarkitektur

BIBLIOTEKSIDE

Tittel:
Bülow-Hanssens plass - Hensynsfull
revitalisering av et sentralt område på
Grünerløkka

Title:
Bülow-Hanssen Square - Considerate
Revitalization of a Central Area in Grünerløkka

Forfatter:
Synne S. Nordby

Veileder:
Kathrine Omnia Strøm

Sideantall:
70 (inkludert vedlegg)

Format:
Dobbelsidig stående A4

Figurer:
Figurer og diagrammer er produsert av forfatter
dersom annet ikke er oppgitt.

Emneord:
Byutvikling, bynatur, pollinatorkorridor,
revitalisering, ombruk, brukerinnsikt,
medvirkning

Keywords:
Urban development, city nature, pollinator
corridor, revitalization, reuse, user insight, user
perspective

FORORD

Gjennom denne oppgaven har jeg kommet i kontakt med ulike stemmer og aktører, og jeg ønsker å rette en stor takk til noen utvalgte:

Jeg ønsker å takke veileder Kathrine O. Strøm for å lede meg gjennom denne oppgaven med trygge og gode veiledninger, innspill og inspirerende engasjement for faget.

Takk til mine intervjuobjekter, som har gitt meg grunnlaget for oppgaveløsningen. Dere har gitt meg innsikt i områdets betydning og kompleksitet, og god forståelse i temaet.

Takk til medelever for gode vennskap og godt samhold gjennom fem år ved NMBU. En spesielt stor takk til Henrik, Ingunn og Emilie for korrekturlesning, gode ord og råd.

Og sist, men ikke minst, vil jeg takke samboeren min Håkon. Takk for at du har støttet meg hele veien og vært ekstra god med en periodevis litt sliten masterstudent.

Takk!

Synne Staff Nordby
Oslo, 14. desember 2023

SAMMENDRAG

Masteroppgaven tar for seg transformasjonen av Bülow-Hanssens plass, en liten, underutnyttet park på omtrent 3,500 m² nord for Carl Berners plass i Oslo. Oppgaven forsøker å transformere stedet og svare på problemstillingen: "Hvordan kan Bülow-Hanssens plass rehabiliteres med høy landskapsarkitektonisk kvalitet, og med hensyn til miljø og klima?"

Denne transformasjonen svarer på dagens utilstrekkelige design av området og søker å skape et samlingssted for nabolaget. Parken ligger i et område preget av trangbodddhet, høy befolkningstetthet og omgitt av trafikkerte veier med over 10 000 ÅDT (årsdøgntrafikk), som Trondheimsveien og Christian Michelsens gate. Med mange mennesker på liten plass er behovet for kvalitetsrike offentlige uteområder avgjørende.

I 2023 transformeres Bülow-Hanssens plass. Oppgaven er et motsvar til det nåværende forslaget fra Grindaker, og tar sikte på å forvandle parken til en miljøvennlig destinasjon som tilbyr nye aktiviteter, bærekraftige løsninger, og en styrking av biologisk mangfold.

Oppgaven inkluderer illustrasjoner som presenterer forslagene for området. Dette innebærer etableringen av et nytt aktivitetsområde, en kafé med uteservering, et torg som samlingsarena og en buffersone for å skjerme mot trafikk og støy fra nærliggende veier. Med både planlagte og uformelle områder søker dette prosjektet å optimalisere grønne arealer i tettbebygde strøk. Forslaget representerer dermed en modell for urban utvikling, der grønne områder fungerer som sentrale elementer for å heve stedets karakter og kvaliteter.

Gjennom en grundig kvalitativ tilnærming, har denne studien fokusert på å kartlegge stedsopplevelse, bruk og ønsker for videreutviklingen av området rundt Carl Berners plass. For å generere innsikt ble det gjennomført en brukermedvirkningsprosess med fire intervjuer og flere gateintervjuer. For å styrke kunnskapsgrunnlaget ble det også benyttet en kombinasjon av kvalitative og kvantitative kilder og metoder. Funnene fra disse studiene har bidratt til å veilede beslutningene for det endelige forslaget. Resultatene er presentert gjennom dette heftet som en sammenstilling av metodisk og teoretisk bakgrunn, praktisk innsikt, design, konklusjon og refleksjon. Selve designforslaget er originalt fremstilt på A1-plansjer. Disse er vedlagt i et redusert format for å vise funnene og det ferdige forslaget i sin helhet.

ABSTRACT

The master's thesis addresses the transformation of Bülow-Hanssen's square, a small, underutilized park of approximately 3,500 m² north of Carl Berners square in Oslo. The thesis aims to transform the site and address the research question: "How can Bülow-Hanssen's square be rehabilitated with high landscape architectural quality, with consideration for the environment and climate?"

This transformation responds to the current inadequate design of the area and seeks to create a gathering place for the neighborhood. The park is located in an area characterized by crowded, high population density, and surrounded by busy roads with over 10,000 AADT (Annual Average Daily Traffic), such as Trondheimsveien and Christian Michelsens gate. With many people in a small space, the need for high-quality public outdoor areas is crucial.

In 2023, Bülow-Hanssen's square is undergoing a transformation. The thesis is a response to the current proposal by Grindaker, aiming to turn the park into an environmentally friendly destination offering new activities, sustainable solutions, and a strengthening of biodiversity.

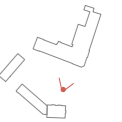
The thesis includes illustrations presenting proposals for the area. This involves the establishment of a new activity area, a café with outdoor seating, a square as a gathering space, and a buffer zone to shield against traffic and noise from nearby roads. With both programmed and informal areas, this project aims to optimize the green space. The proposal thus represents a model for urban development where green spaces serve as central elements to enhance the character and qualities of the location.

Through a thorough qualitative approach, this study has focused on mapping the experience, use, and desires for the further development of the area. To gain insights, a user involvement process was undertaken, comprising four interviews and numerous street interviews. To strengthen the knowledge base, a combination of qualitative and quantitative sources and methods were also employed. The findings from these studies have guided the decisions for the final proposal. The results are presented in this booklet as a compilation of methodical and theoretical background, practical insights, design, conclusion and reflection. The design proposal is originally presented on A1 posters, included in a reduced format to showcase the findings and the finished proposal in its entirety.

INNHALDSFORTEGNELSE

1 Innledning	s. 12
2 Metode	s. 16
3 Teori	s. 20
4 Fysiske registreringer	s. 24
5 Brukerinnsikt	s. 26
6 Plansjer	s. 34
7 Planteliste	s. 42
8 Designprosess og konseptutvikling	s. 44
9 Konklusjon og refleksjon	s. 48
10 Begrepsavklaring	s. 50
10 Figurliste, kildeliste og vedlegg	s. 52

1 INNLEDNING

Hvordan kan Bülow-Hanssens plass rehabiliteres med høy landskapsarkitektonisk kvalitet, og med hensyn til miljø og klima?

Denne oppgaven tar for seg Bülow-Hanssens plass og er en reaksjon til et design som bygges på stedet i dag. Løsningen i denne oppgaven blir et samlingssted for nabolaget og tilfører nye aktivitetstilbud, bærekraftige løsninger og materialer, opplevelser, samt et styrket biologisk mangfold. Stedet skal bli en ny grønn destinasjon på Oslos østkant.

FIGUR 1: Oslo kommune med bydeler

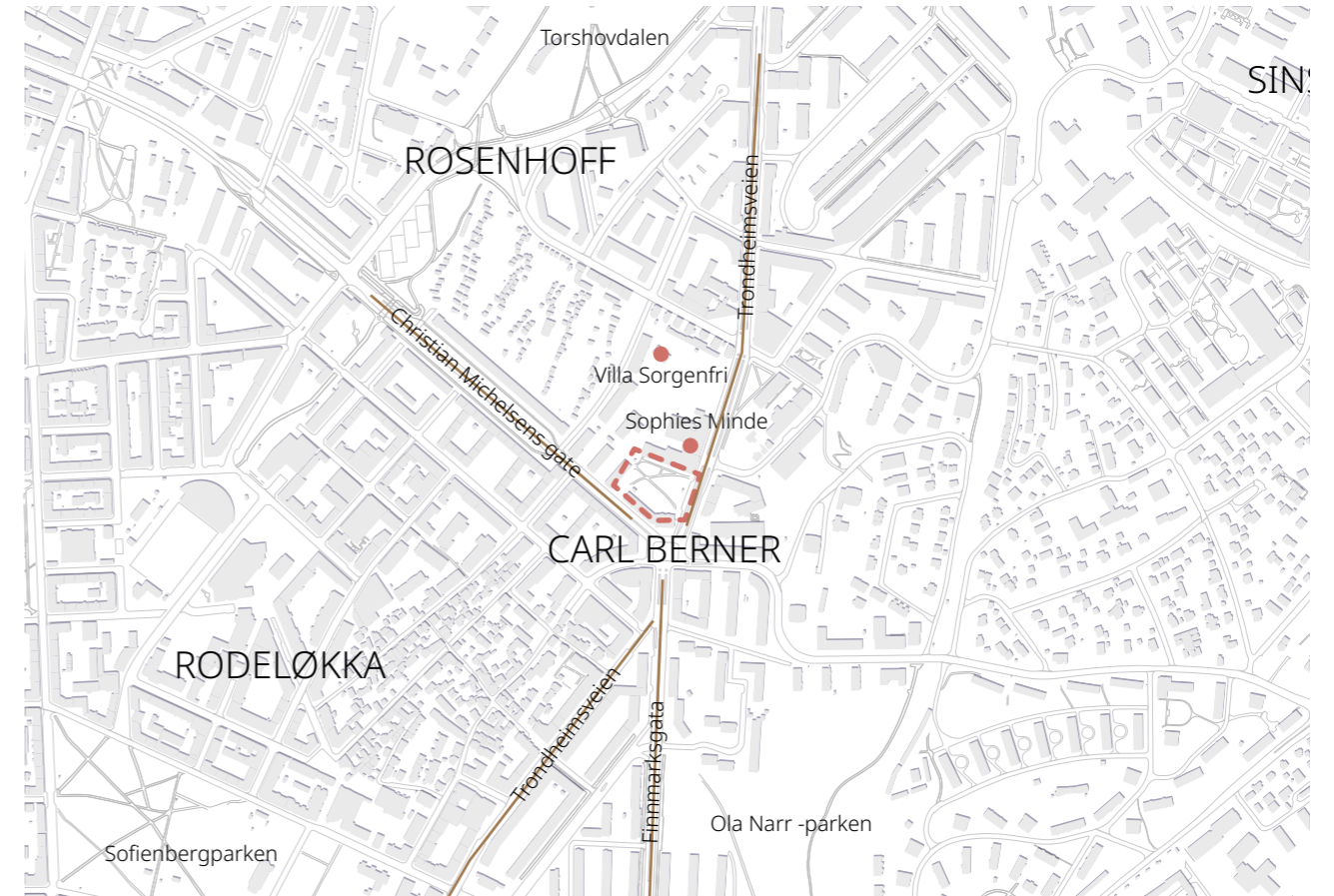
Oppgaveområdet og tematisk avgrensning

Bülow-Hanssens plass er et beskjedent og bortgjemt område med stort uutnyttet potensial. Parken ligger nord for Carl Berners plass, inntil Sophies Minde, se figur 2. Sophies Minde er et gammelt sykehus, som nå skal rehabiliteres og huse bydelsfunksjoner. Oppgaveområdet er valgt basert på den underveldende kvaliteten på det endelige forslaget for uteområdet som er under realisering, etter Grindakers forslag. Nabolaget rundt parken preges av høy befolkningstetthet og sammensmeltingen av flere trafikkerte veier. Veiene som ligger nærmest parken er Trondheimsveien, som har 10 900 ÅTD (årsdøgntrafikk), og Christian Michelsens gate med 14 300 ÅTD (Statens vegvesen, 2023). Dette er svært travle trafikkårer, særlig i en folkerik og urban kontekst. Stedet har høy tetthet av unge mennesker mellom 20-39 år og bydelen har den høyeste andelen trangbode husholdninger i hele Oslo (Statistikkbanken, 2022). Basert på disse faktaene kan en anta at de offentlige utearealene er svært viktige. Skjerming fra trafikk, forurensning og støy er også avgjørende for populariteten til utearealene. Det er nødvendig at parkene er av høy kvalitet og attraktive for at de skal brukes og verdsettes.

Lommeparken ved Carl Berner

Parken skal tilgjengeliggjøres for lokalbefolkningen og knytte det nye bydelssentrumet i Sophies Minde sammen med nabolaget. Gjennom nye parksoner med varierte aktiviteter skal alle kunne nyte tiden på Bülow-Hanssens plass. Med høyaktivitetssone og naturlek kan barn og aktive utfordres fysisk, og i lavaktivitetssonene kan man nyte en kaffe i solen og la humla suse.

Gangforbindelsene gjennom parken opprettholdes, men stinettet skal oppdateres og gjøres mer organisk. Biologisk mangfold skal forsterkes, og parken skal bli en bedre pollinatorkorridor for pollinatorer som beveger seg langs områdetets større parkdrag.

Figur 2: Områdekart 1:2 500/A4

Figur 3: Konsepttegning

BÜLOW-HANSSENS PLASS

Bülow-Hanssens plass har et frynsete rykte etter årevis med dårlig vedlikehold, tvilsomme gjester og opprørte beboere. Stedet, som en gang var pent opparbeidet med stram vegetasjon, velholdte plener, vannspeil og innramminger i smijern har for lengst sett sin storhetstid. Dette offentlige rommet, som en gang var sentrum for aktiviteter og samling, har blitt offer for lokale sosiale utfordringer, herværk og bydelens lave vedlikeholdsbudsjett.

I 2026 skal området være ferdigstilt, med renovasjoner av parken og Sophies Minde til den store gullmedalje. Her skal bydelen få nye funksjoner som barnehage, svangerskapsoppfølging og forsamlingslokaler for bydelens innbyggere med mer (Oslo kommune, 2021). I den anledning har landskapsarkitektkontoret Grindaker tegnet den nye barnehagen i bakgården til Sophies Minde, området rundt Villa Sorgenfri og Bülow-Hanssens plass (se figur 2 Områdekart). I dokumenter fra utbygger beskrives løsningen som forespeiles for den nye parken slik: *Det skal medtas opprusting av Bülow Hanssens plass i sin helhet. Inkluderer overflateoppbehandling, møblering, belysning og tekniske installasjoner. Bülow Hanssens plass skal fortsatt være et offentlig friområde i sin helhet, og prosjektets inngrep må ikke forhindre allmennhetens bruk av parken* (Vedal, 2021-a).

Renoveringen av Sophies Minde og tilhørende uteområder

Grindaker har valgt å bevare store deler av parkens nåværende utforming. Det etableres nye innganger som vender ut mot Bülow-Hanssens plass, i underetasjen og førsteetasjen på byggets sørvendte fasade. Til førsteetasjen er det tegnet en trapp med integrert rampe og forplass. Til underetasjen er det tegnet en rampe med et platå foran inngangen. I tillegg tegner de inn et lekeareal vest i parken, og legger til ny møblering, se figur 4.

Etter min mening fremkommer det tydelig av forslaget at landskapsarkitekten har valgt en tradisjonell tilnærming til fordel for en miljøvennlig. I en tid hvor bransjen vår og samfunnet som helhet står overfor enorme miljømessige utfordringer, mener jeg det er

Figur 4: Grindakers plan. Vedal, 2021-c

Figur 5: Ortofoto

uansvarlig å legge seg på en grå og utdatert linje. Dette har gitt meg motivasjon til å jobbe med et alternativt forslag som demonstrerer hvordan det samme området og nabolaget kan styrkes på en miljøpositiv måte, samtidig som man ivaretar godt design og brukeropplevelsen.

HISTORIE

Fra 1800- til 1900-tallet var området rundt Carl Berners plass preget av landbruk, trafikk og industri. På denne tiden var Trondheimsveien en liten jordvei som gikk gjennom området. Da Hasle brug ble grunnlagt i 1890 fikk området et større industripreg. Flere større industrier slo rot langsmed dette strekket av Trondheimsveien, og arbeiderboligene vokste frem, tett rundt fabrikkene. Like etter 1890 ble Nasjonalbryggeriet bygget, det bygget vi i dag kjenner som Sophies Minde (Oslo byleksikon, u.å.-a; Oslo byleksikon, u.å.-c; Oslo byleksikon, u.å.-d).

På 1930-tallet, etter en omfattende ombygging av bryggeriet, flyttet "Arbeidsskole for Vanføre" inn. Dette blir senere omdøpt til Sophies Minde, etter den regjerende dronningen i Sverige som hadde stort engasjement for sosialt arbeid. Denne institusjonen fungerte som et sykehus (Stiftelsen Sophies Minde, u.å.). På denne tiden bygges de fleste av teglbygårdene som er karakteristiske for området (Oslo byleksikon, u.å.-b). Sent på 30-tallet utbedres plassen sør til oppholds- og lekeareal for Sophies Minde, som frem til da kun hadde vært en tom grus- og drosjeplass. Parkens linjer passet godt inn i Harald Hals' byplan fra 1929. Plassen forblir i denne stand frem til etter andre verdenskrig (Oslo byleksikon, u.å.-b; Oslo byleksikon, u.å.-d).

Når t-banestasjonen bygges i fjellet øst for Carl Berners plass i 1966 blir området revitalisert (Oslo byleksikon, u.å.-b). Byen blir lettere tilgjengelig og det blir mer attraktivt å bo i området. Utover 60-tallet avvikles flere av de større industriene, og mange av de gamle arbeiderboligene nord-øst for Carl Berner rives (Oslo byleksikon, u.å.-c). Det er uvisst når Bülow-Hanssens plass går fra å være en grusplass til å sås med gress, men basert på historiske flyfoto skjer det omtrent rundt 1980-tallet. Se figur 6-8.

Basert på brukerinnsikten er Bülow-Hanssens plass på 90-tallet preget av lugubert klientell med rus og narkotikatrafikk. Plassen blir dårlig vedlikeholdt og folk flest unngår stedet. Utover 2000-tallet vokser stiftelsen Sophies Minde ut av lokalene og Carl Berner og området gjennomgår et områdeløft (Oslo byleksikon u.å.-a; Oslo byleksikon u.å.-b).

Figur 6: Flyfoto datert 1937. Finn kart, 2023.

Figur 7: Flyfoto datert 1956. Finn kart, 2023.

Figur 8: Flyfoto datert 1997. Finn kart, 2023.

2 METODE

Design Thinking

Hovedmetoden som anvendes i denne masteroppgaven er "Design Thinking". Metoden kan beskrives både som en iterativ innovasjonsprosess og som en innovasjonsmetodikk. En iterativ prosess betyr at en handling stadig blir gjentatt eller repetert (Henriksen, A. 2020). Det viktigste prinsippet er at metodikken setter søkelys på menneskene som skal ta i bruk "innovasjonene", i dette tilfellet parken ved Sophies Minde (Brattli, H. 2023, s.11-12). Metoden består av fem deler som oppfordrer til åpenhet, samarbeid og en "failing forward"-mentalitet, der feil og mislykkede forsøk ses på som muligheter for læring og forbedring. Målet med metoden er å løse såkalte uløselige problemer "wicked problems", problemer som fremstår såpass komplekse at de vanskelig lar seg løse (Rittel & Webber. 1973, s. 155-169).

Del 1 - Sympatisere

En essensiell del av Design Thinking som metode er å lære seg brukeren å kjenne. I dette tilfellet hvordan de oppfører seg og benytter seg av plassen. Det er brukt tre ulike metoder for å høste rikelig med innsikt fra de aktuelle brukergruppene:

- 1) Gateintervjuer ved to anledninger og ulike tidspunkt på døgnet. Dette utdypes i kapitlet om brukerinnsett.
- 2) Dybdeintervjuer med nabolagets velforening, tidligere styremedlemmer i et av de nærliggende sameiene, parkforvalter i bydelen og en barnefamilie. Se kapittel 5 Brukerinnsett for videre forklaring.
- 3) Fysiske observasjoner gjennom flere befaringer, med og uten veileder, har områdets bruk, kvaliteter og ulemper blitt kartlagt.

Del 2 - Definere

I den andre fasen ble funnene og observasjonene analysert, og la grunnlaget for å definere hva som var problematisk med Bülow-Hanssens plass. De ulike intervjuobjektene ga et bredt spekter av kvaliteter, utfordringer og løsninger. Svarene var avgjørende for hvilke problemer som ble bearbeidet videre. Blant annet ble mine opprinnelige tanker og meninger om plassen endret, fordi kildene ga ny informasjon med erfaring, tyngde og engasjement. Brukermedvirkningsprosessen viste seg å bli en spennende og svært givende del av metoden. Observasjonene og den fysiske kartleggingen la grunnlaget for empiriske analyser, som også var med på å definere områdets utfordringer.

Del 4 - Utforme

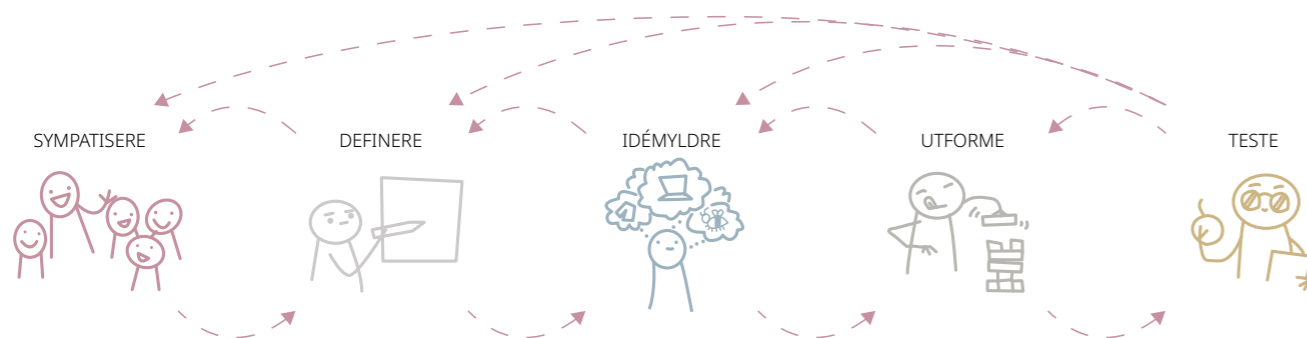
Arbeidet med parkens design har vært en prosess der jeg ved flere anledninger har gått tilbake, for å se om noen av de eksisterende landskapselementene og materialene kunne egne seg i ny utforming. Dette for å forsøke å bruke så mye som mulig på nytt. I tillegg er mange av materialvalgene, blant annet de løse møblene, trapper og aktiviteter, valgt hovedsakelig ut ifra hvor miljøvennlige og tilgjengelige de er. Stedegne materialer, og hva som var tilgjengelig fra renoveringen på Sophies Minde, har i stor grad vært ledende faktor for å svare på problemene funnet i metodens andre fase.

Del 3 - Idémyldre

I metodens tredje del brukes empatien og de definerte problemene som grunnlag til å kaste ut idéer som kan føre til en god designløsning. Noen idéer er mer åpenbare enn andre. Da forslaget som nå realiseres på stedet ble vedtatt, var det naturlig å inkludere alternative materialforslag og miljøfokus. Gjennom å reflektere over de foregående stegene av metoden ble derimot omfanget av problemer enda rikere, særlig med hensyn på sosiale aspekter. Idéene til parkens design, og løsningene har vært utprøvd gjennom tegning analogt og digital.

Del 5 - Teste

Den siste fasen av metoden er å teste designet og utformingen i praksis. Her har veileder vært til stor hjelp, med råd og tilbakemeldinger gjennom flere iterasjoner underveis i prosessen.

Figur 9: Design Thinking. Basert på Interaction design foundation, (u.å.).

Barnetråkkrapporter

For å få innsikt i hva barn og unge tenker om området, dets bruk, og positive og negative elementer, brukes barnetråkkrapporter fra Sinsen barneskole, Lakkegata barneskole og Sofienberg ungdomsskole. Dette er de tre skolekretsene som ligger nærmest Carl Berner og Bülow-Hanssens plass. Plan- og bygningsloven har en bestemmelse (§ 3-3) som sier at Kommunestyret skal sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen. Dette innebærer at barn og unges mulighet for deltakelse i samfunnsutviklingen er lovfestet (Oslo kommune, 2017b). Barn og unge er en sårbar gruppe, og for å ivareta barnas interesser har brukerinnsikten kommet fra etablerte kilder.

Gateintervjuer

Det ble gjort gateintervjuer ved to anledninger: 8. og 9. september 0900 og 1130. Totalt ble 20 personer intervjuet.

Valg av denne metoden er basert på ønsket om å få spontane og naturlige svar, som gir innsikt i tanker om området, stedets bruk, og positive og negative elementer. Når respondentene ikke har forberedt seg på spørsmålene på forhånd er deres reaksjoner umiddelbare og genuine. Gateintervjuer kan samle et bredt spekter av meningner og perspektiver fra ulike personer, da en interagerer med folk som tilfeldigvis er tilgjengelige på et bestemt tidspunkt og sted. Intervjuer på gaten gir også muligheten til å fange opplevelser i forskjellige kontekster og situasjoner, noe som kan være viktig for å forstå hvordan folk opplever visse emner i hverdagen.

Spørsmålene som ble stilt:

- Hvor ofte bruker du Bülow-Hanssens plass månedlig?
- På en skala fra 1-10 hvor godt liker du parken?
- Hvilke aktiviteter gjør du oftest når du besøker parken?
- Hvor viktig er tilgjengeligheten av grøntområder som Bülow-Hanssens plass for deg?
- Har viktigheten noe med kvaliteten på området å gjøre?

Dybdeintervjuer

For å få dybdeinnsikt i hvordan beboere som bor tett på parken, bydelens parkforvalter, barnefamilier og lokalt aktive personer ser området og Bülow-Hanssens plass er det blitt gjennomført dybdeintervjuer. Intervjuene presentert er skrevet om, men det er ikke gjort noen tolkninger eller skrevet inn egne tanker av meg. Se kapittel 5. Intervjuguide kan ses i sin helhet som vedlegg i heftet.

Kunstnerisk utviklingsarbeid

Innenfor den tradisjonelle akademiske sfæren er det en forståelse av metode som primært kvantitative analyser, kvalitative tilnærminger og teoretiske rammeverk (Borgdorff, A. H., 2012). Dette masterarbeidet skiller seg ut ved å inkludere kunst gjennom plansjer som en viktig del av fremstillingen og forskningsmetoden. Dette kan ses som en utfordring til den konvensjonelle tenkemåten ved å bruke et kunstnerisk format som beriker arbeidet.

Visualiseringen av data gjennom diagrammer, planer og illustrasjoner fungerer som et eget språk som kan kommunisere abstrakte begreper på en måte som ord alene ikke kan. Kunstneriske format blir derfor ikke bare et middel for presentasjon, men også en aktiv del av kunnskapsproduksjonen (Borgdorff, A. H., 2012). I tillegg til å være et verktøy for kommunikasjon, blir det kunstneriske formatet et medium for selvutforskning og refleksjon. Prosessen med å skape visuelle representasjoner kan bidra til å klargjøre og forstå sammenhenger, samtidig som den gir rom for intuitiv innsikt og kreativ tenkning.

Metoden blir dermed ikke begrenset til det analytiske, men blir et holistisk rammeverk (Borgdorff, A. H., 2012). I denne studien blir det kunstneriske formatet mer enn bare en estetisk appell, det er et viktig redskap for å utforske, uttrykke og formidle kompleksiteten i forskningsprosessen. Der det ikke er angitt kilder gis uttrykk for personlige meninger. Denne oppgaven er et åndsverk. Et åndsverk defineres som "litterære eller kunstneriske verk av enhver art, som er uttrykk for original og individuell skapende åndsinnset" (Tande, K. M., 2021).

"Støy og forurensning gjør at man ikke vil sitte helt tett oppå trafikken når man skal oppholde seg i parken."

"Det har vært utfordrende med nedgraving av brukerutstyr i støtsanden på lekeplassen."

"En sommerdag tok jeg med meg en liten klappstol og prøvde å lese bok, men det var ikke så vellykket fordi det var for mye støy fra trafikken."

3 TEORI

Hvordan lage et godt byrom?

Denne oppgaver undersøker et lite byrom og en liten bypark i et tettbebygd og trafikkert strøk. I veilederen *Byrom – En idéhåndbok* beskrives byrom som "mellomrommene, de urbane rekreasjonsområdene og fellesskapets møteplasser til hverdag og fest. Gode byrom fungerer som byens lim og gjør stedene mer levende og inkluderende." (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2016). Målet er at Bülow-Hanssens plass skal bli en betydningsfull del av et større byromsnettverk, som gir nabolaget en møteplass til hverdags og fest. Særlig fokuseres det på viktigheten og symbiosen av byromsnettverk.

Byromsnettverk beskrives i veilederen som "infrastrukturen av gater, plasser, parker, blågrønne områder og gang- og sykkelforbindelser. Dette er forbindelsene som folk benytter til og fra sine målpunkter i hverdagen." Vi er i ferd med å få mer kompakte byer og tettsteder, slik at bymiljøet stadig blir viktigere for trivselen og bomiljøet. Derfor må uterom, fellesområder som plasser, parker og byrom i særlig grad ivaretas, samt forbindelser ut til andre deler av byen og grønstrukturen (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2016). Et eksempel i veilederen fra en dansk undersøkelse om bruk av parker i Odense viser: Jo kortere avstand det er til parken, desto lengre blir oppholdet og besøkene hyppigere. Når avstanden er 300m eller mindre, er det 75-80% sannsynlig at folk bruker den ukentlig. 43% av beboere som har mindre enn 300 meter til parker, bruker den daglig (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2017). Basert på disse opplysningene er det mulig å anta at tilgangen på grønne lunger og lommeparker er avgjørende for om folk faktisk bruker parkene jevnlig.

Men hvordan kan en sikre at uterommene får høy kvalitet og blir attraktive å bruke? Kvalitetene og programmeringen av disse rommene er avgjørende for en positiv og bærekraftig utvikling (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2017). Derfor er det stort fokus på at Bülow-Hanssens plass' nye design skal fungere godt for gjennomfart, men også være en spennende og

innholdsrik destinasjon.

Veilederen Byrom – En idéhåndbok svar på "enkle og attraktive byrom" beskriver fem kriterier. Overføringsverdien til oppgaveområdet har vært stor, og en viktig del av designprosessen. De fem kriteriene er:

Fem kriterier for et godt byromsnettverk

1. Brukbarhet

Ivareta byrom og forbindelser for at byromsnettverket skal bli attraktivt å bruke

2. Nærhet

Sørge for korte avstander til byrom, og tilgang til forskjellige typer rom innad i nettverket.

3. Sammenkobling

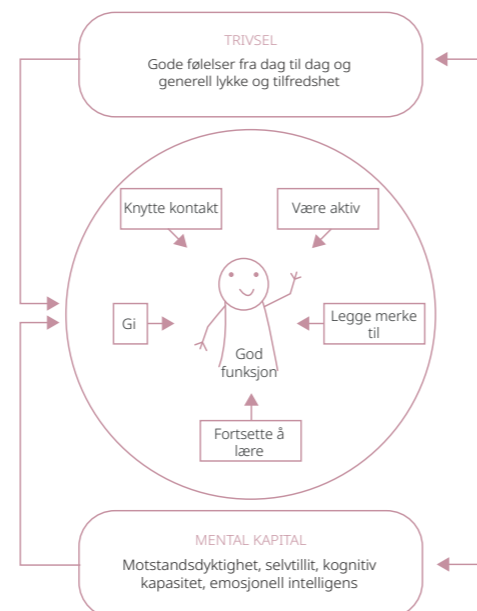
Skape gode forbindelser i byromsnettverket og byrom for god mobilitet.

4. Kvalitet

Sørge for stedskvaliteter gjennom god utforming av omgivelser og fysisk kvalitet i byrom.

5. Bynatur

Sikre blågrønne kvaliteter, urbant friluftsliv og klimatilpasning.

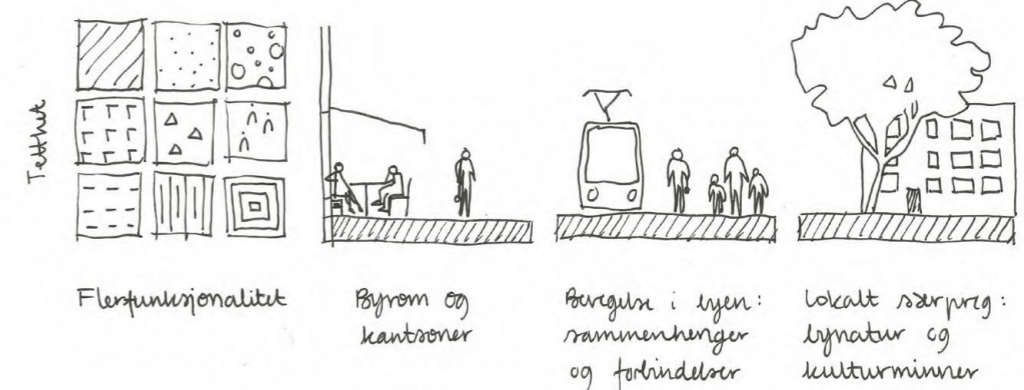
Figur 10: Five Ways of Wellbeing. Basert på diagram fra UK Government, 2008.

God stedsutvikling

For å forstå god stedsutvikling har denne designstudien tatt utgangspunkt i teoriene presentert i *The Social Life of Small Urban Spaces* av William H. Whyte, og en studie utført i 2017 av Destination Development Association (heretter kalt DDA). Disse er brukt for å skaffe innsikt i vellykkede tilnærminger til utforming og utvikling av offentlige plasser. Teoriene har vært til inspirasjon for valgene under utformingen og plasseringen av ulike aktiviteter i parken.

Både DDA og Whyte har ulike fokusområder, men begge søker å skape levende og attraktive sentrum for samfunnslivet (Whyte, 1980; DDA, 2017). Begge teorier legger vekt på betydningen av sentrale, pulserende, offentlige områder som fremmer samfunnssamhold og fellesskap. DDA identifiserer 13 essensielle elementer for vellykket stedsutvikling, mens Whyte fokuserer på observasjon og analyse av bruk av offentlige rom for å skape levende og inviterende områder (ibid). Løsningsforslaget innehar elementer fra begge perspektiver for å sikre en mangfoldig tilnærming til stedsutvikling. Som en kombinasjon av de to teoriene, er det utarbeidet syv punkter for vellykket stedsutvikling.

Begge teoriene vektlegger behovet for programmerte aktiviteter og arrangementer for å engasjere ulike befolkningsgrupper. Inspirert av DDA, har designet implementert planlagte markeder og konserter for å skape et livlig miljø. Samtidig er det, i tråd med Whytes perspektiv, tilrettelagt for komfortable sitteplasser og andre elementer i menneskelig skala (DDA, 2017; Whyte, 1980). Ved å fusjonere teoriene skaper designet et attraktivt og funksjonelt offentlig rom.

Figur 11: Dimensjoner i Veileder for bymessig utforming, Oslo kommune 2019.

Viktigheten av å skape et vakkert byrom, som DDA understreker, har vært en sentral retningslinje i designet. Ifølge Broken Windows-teorien kan synlige tegn på forfall og uorden i et samfunn, som knuste vinduer eller forsømmelse av små lovbrudd, føre til økt kriminalitet. Derfor er vedlikehold og estetikk vektlagt for å skape et tiltalende og trygt offentlig rom (DDA, 2017; Wilson & Kelling, 1982).

Selv om DDA i større grad vektlegger planlegging og strategiske tiltak, og Whyte har en mer observerende tilnærming, anses de som komplementære. Gjennom å integrere begge metodene i designet, er målet å skape områder som er levedyktige, sosialt engasjerende og bærekraftige over tid, med fokus på å forbedre menneskers livskvalitet (DDA, 2017; Whyte, 1980).

Syv faktorer for en vellykket stedsutvikling

1. Skjønnhet
2. Romlig variasjon
3. Sikt og oversikt
4. Helårsaktiviteter
5. Trygghet
6. Varierte sitteplasser
7. Lokalt samlende

Fra vugge til vugge og sirkulærøkonomiens prinsipper

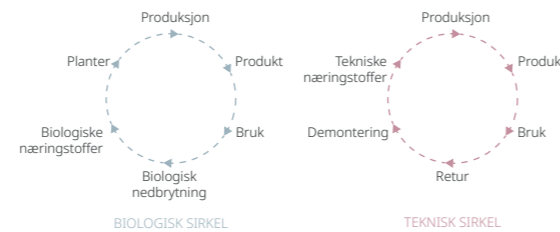
For å understreke viktigheten av bærekraftige materialvalg har to teorier vært viktige i dette prosjektet. Boken *Cradle to Cradle* av William McDonough og Michael Braungart, og stiftelsen Ellen MacArthur's prinsipper om sirkulær økonomi ved sommerfugldiagrammet (se figur 12 og 13). De nevnte er to viktige konsepter som understreker behovet for en bærekraftig fremtid. Mens de har forskjellige tilnærminger, har begge en felles målsetning - å minimere negativ innvirkning på miljøet og fremme en sirkulær økonomi.

McDonough og Braungart fokuserer på design og produksjon som ikke bare reduserer avfall og forurensning, men også stimulerer til positiv påvirkning (M. Braungart & W. McDonough, 2009). Diagrammet basert på denne teorien (se figur 12) har hatt stor innvirkning på designvalgene, da det oppfordrer til bruk av materialer som er biologisk nedbrytbare og Braungart setter også fokus på å minimere energiforbruk og forbedre menneskelig helse, ved å prioritere grønne områder og utformingen av offentlige rom for folks trivsel og helse (M. Braungart & W. McDonough, 2009).

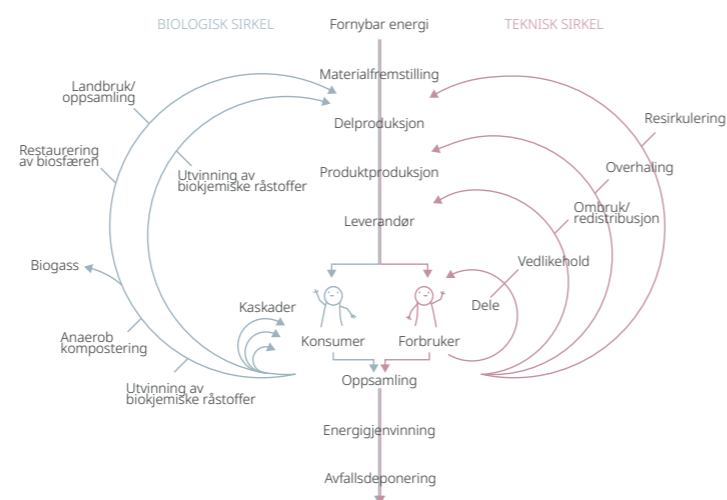
Ellen MacArthur's sommerfugldiagram, derimot, fremhever ideen om å skape en sirkulær økonomi, der ressurser brukes på en måte som opprettholder sin verdi og begrenser sløsing. Dette konseptet kan integreres ved å fokusere på langvarige løsninger som bruker ressurser effektivt. Et eksempel er ombruk og vedlikehold av stedege møbler og landskapselementer for å bevare ressurser og utnytte lokale materialer best mulig frem til det må resirkuleres i nye kretsløp. (Ellen MacArthur Foundation, u.å.)

Selv om *Cradle to Cradle* og sommerfugldiagrammet har noe ulike tilnærminger, deler de likevel en grunnleggende idé om bærekraftig design og forvaltning av ressurser. Begge fremmer viktigheten av å endre den tradisjonelle tilnærmingen til forbruk og produksjon. I tillegg prøver begge å forme omgivelsene på en måte som ikke bare forbedrer

menneskenes livskvalitet, men som også beskytter miljøet. McDonough og Braungarts teori og Ellen MacArthur's sommerfugldiagram gir verdifulle perspektiver på hvordan en kan arbeide for en bærekraftig fremtid. Sammen gir disse to en sterk plattform for å skape grønnere og mer bærekraftige omgivelser på Bülow-Hanssens plass.

Figur 12: *Cradle to Cradle*. Basert på M. Braungart og W. McDonough, (u.å.).

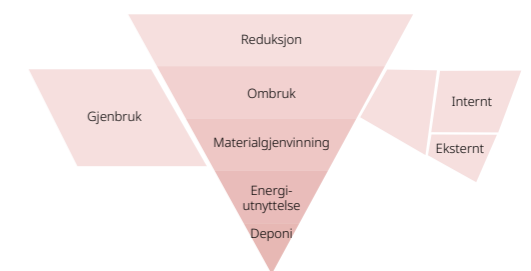
Figur 13: *Sommerfugldiagram/ Butterfly diagram*. Basert på Ellen MacArthur foundation, (u.å.).

Ombrukskartlegging

For å kunne vite hva komponenter egner seg best til i sitt nye livsløp, må ombrukspotensialet for komponentene kartlegges (Grønn byggallianse og Statsbygg, 2023). Veilederen *Bestilling av ombrukskartlegging - slik gjør du det* gir en god forklaring på hvordan potensielle ombrukbare komponenter bør observeres og registreres for å avgjøre om de er egnede for ombruk eller andre former for gjenbruk. Ombruk handler

om å bruke ting om igjen til sitt opprinnelige bruksformål, med ingen eller liten grad av bearbeidelse. Avfallspyramiden fungerer som en modell for bærekraftig avfallshåndtering, hvor det mest effektive tiltaket er avfallsreduksjon; altså å unngå etableringen av noe nytt, samt å minimere avfallsgenerering gjennom bevisste materialvalg og ressursutnyttelse. Begge tiltak vil være nødvendige å vurdere i løsningsforslaget. Dette kan overføres til landskapsarkitektur ved å designe miljøvennlige uterom som minimerer avfallsgenerering gjennom bevisste materialvalg og ressursutnyttelse. Videre finner man ombruk og materialgjenvinning som to former for gjenbruk. Ombruk kan inkorporeres i prosjektet ved å horisontalsirkulere eksisterende strukturer, i

t tillegg til materialgjenvinning. Avslutningsvis fokuserer avfallspyramiden på energiutvinning fra avfall, og dette prinsippet kan implementeres i landskapsdesign gjennom innovative løsninger som for eksempel bruk av biomasse eller avfall som tilslag i løsmasser (Grønn byggallianse og Statsbygg, 2019; Grønn byggallianse og Statsbygg, 2023).

Figur 14: Avfallspyramiden. Basert på Grønn byggallianse og Statsbygg, 2023.

Empiriske sosio-fysiske funn

Etter å ha vurdert den teoretiske rammen, fremkommer åtte sosio-fysiske faktorer som avgjørende for å skape et trivelig og funksjonelt oppholdssted for offentligheten. På bakgrunn av disse foreslås 7 tiltak og fokusområder i utformingen av nye Bülow-Hanssens plass.

TILTAK	SOSIO-FYSISKE FAKTORER							
	Tilgjengelighet	Grøntområder	Lek og fritid	Trygghet	Identitet og kultur	Fleksibilitet	Sosial inkludering	Miljøvennlighet
Høy kvalitet, ombruk og bærekraftige løsninger		✓	✓		✓			✓
Romlig variasjon	✓	✓	✓	✓			✓	
God sikt og oversikt	✓			✓				
Torg som samlingsarena	✓		✓		✓	✓	✓	
Fjerne lyd- og luftforurensning		✓		✓				✓
Rom med behagelig skala og sitteplasser	✓			✓			✓	✓
Variert program, aktiviteter og arrangementer	✓	✓	✓				✓	

4 FYSISKE REGISTRERINGER

For å skape en helhetlig oversikt over stedet, har det blitt gjennomført grundige fysiske observasjoner og registreringer. Kartleggingen har hatt fokus på å avdekke mulighetene for gjenbruk av ressurser, noe som har dannet grunnlaget for planleggingen av parkens elementer. Samtidig har refleksjon over stedets nåværende tilstand og potensielle bruk og formål vært sentralt, med sikte på å optimalisere utformingen for å imøtekomme både nåværende og fremtidige behov. Denne helhetlige tilnærmingen sikrer et bærekraftig og funksjonelt parkdesign som svarer på mangfoldet av behov og aktiviteter i lokalsamfunnet.

Parkens innganger

Ved første møte kjennetegnes Bülow-Hanssens plass av elementer som søppelkasser, trær, dårlig belysning og uoversiktlige innganger. Basert på registreringene er hovedadkomsten fra Carl Berners plass. Med Sophies Minde som en vakker kulisse, synlig i bilde nummer 2, bør inngangene gjennomgå en estetisk forbedring for å harmonisere med de vakre omgivelsene.

Parkens program

Parken lider av gjentakende hærverk og mangler en mangfoldig programmering. Blant lekearealene er det kun to plastleker som står igjen, og som tilfeldig flyttes rundt, som tilfeldig flyttes rundt. Parkens tilbud er altså svært begrenset, og en kuratering av nye aktiviteter kan bidra til å øke attraktiviteten for de besøkende. Bildene dokumenterer forfall og avslører et lite engasjerende program.

Vegetasjon

Bülow-Hanssens plass preges av etablert vegetasjon, spesielt den tette alléen mot Trondheimsveien og de karakteristiske store bjørketrærne. Vegetasjonen er vital, godt etablert og av betydelig verdi for parken. Den store alléen har imidlertid blitt for tett for god inn- og utsikt gjennom årenes løp.

Trafikkbilde

Trondheimsveien, Christian Michelsens gate og Carl Berner har imidlertid blitt for tett for god inn- og utsikt gjennom årenes løp. Et tydeligere skille mellom trafikk og park vil derfor kunne forbedre opplevelsen for parkens gjester betydelig. En støyskjerm kan være et

hensiktsmessig tiltak å innføre av flere årsaker; det vil kunne tilrettelegge stedet bedre med tanke på sikt, samtidig som det kan redusere støyforurensning fra omkringliggende veier.

SWOT-ANALYSE

En SWOT-analyse er et verdifullt middel for å avdekke og forstå styrker, svakheter, muligheter og trusler ved en entitet, i denne sammenheng et sted (Pihl, R. 2022). De fysiske registreringene har førte til følgende funn:

(S) Styrker

- Sentralt område
- Gode kollektivforbindelser
- Velforeningen i nabolaget
- Godt lokalt engasjement
- Godt etablerte trær
- Oppgraderingen av Sophies Minde
- God sammenheng med omkringliggende grøntområder

(W) Svakheter

- Svært trafikkert område med komplisert trafikkbilde
- Dårlig og lite attraktivt program
- Mye støy og luftforurensning fra Trondheimsveien og Christian Michelsens gate
- Rus- og alkoholproblematikk hos noen av parkens brukere
- Vegetasjonsbarriere mellom parken og Trondheimsveien
- Dårlig vedlikehold av parken og dens elementer
- Lite attraktivt lekeareal for barnefamilier
- Dårlig belysning
- Søppelkassene til næringene i Carl Berners plass 2 står i parkens inngang

(O) Muligheter

- Innføre trygghetsstyrkende program og elementer
- Henvendelse fra Sophies Minde mot parken
- Grønn lommepark i et sentralt område
- Kombinert kommersiell og ikke-kommersiell plass
- Arena for uorganisert opphold for barn, unge og gamle
- Arena for velforeningen å ha arrangementer og ta eierskap til området

(T) Trusler

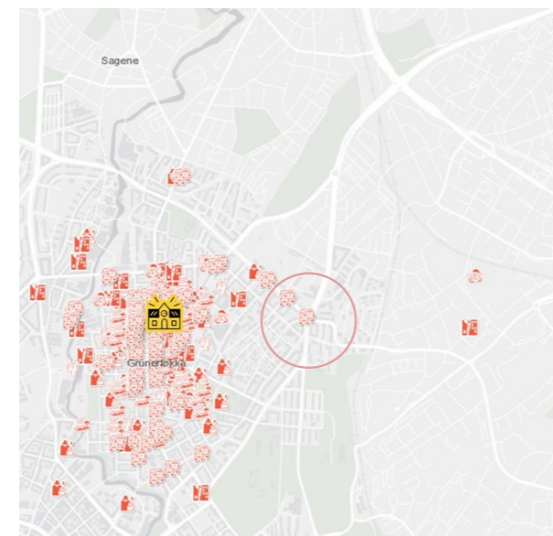
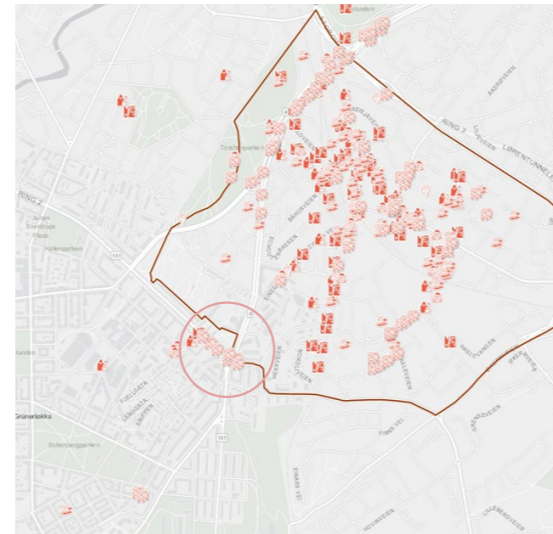
- Trafikkbarrierer ved de mest sentrale inngangene
- Belastede brukere støter ut nye brukergrupper
- Ved å sette opp støyskjerm kan dette fungere som et ekskluderende element, og ikke trygghetskapende
- Området blir gentrifisert og ukarakteristisk
- Parkens design og program fanger ikke brukernes behov og ønsker

5 BRUKERINNSIKT OG EMPATI

Barnetråkkrapporter

I rapportene fra de tre skoledistriktene fremkommer det at området rundt Carl Berners plass er lite trivelig og svært trafikkert. I én av rapportene mente enkelte av barna at det oppholdt seg skumle folk i området rundt Carl Berner. Fra samtlige rapporter var det nevnt ubehagelig støy og dårlig luftkvalitet på stedet (Oslo kommune, 2019; Oslo kommune, 2017-a; Oslo kommune, 2017-b). Som en kan se i figur 15 ligger samtlige skoler et stykke unna Carl Berners plass, som er ringet ut. Dette forsterker funnene ettersom barnas forbindelser til stedet vil være preget av disse ubehagelige opplevelsene.

Disse sentrale oppdagelsene har bidratt til å understreke behovet for å minimere støy- og luftforurensingen mellom Trondheimsveien og Bülow-Hanssens plass. I tillegg fremheves behovet for gode ferdelsårer og tryggere ferdsel for sårbare grupper.

Figur 15: Diagrammer fra barnetråkkrapportene, 2016, 2017 og 2018. Oslo kommune, 2016, 2017 og 2018.

Gateintervjuer

På tidspunktet for gjennomføringen av gateintervjuene pågikk det en politisk hendelse på stedet, der det var satt opp en stemmebod i anledning av 2023s kommunevalg. Dette kan ha påvirket respondentenes opplevelse og formål med å være i parken den dagen.

Flere av respondentene nevnte at de brukte parken som en gjennomfartsåre mellom andre områder. Dette antyder at tilgjengelighet og en mer behagelig reiserute kan være avgjørende for folks valg av rute gjennom området. Det kan også indikere at parken spiller en rolle som et alternativ til mer trafikkerte gater, spesielt for de som ønsker en roligere passasje.

Flere nevnte at de var under middels fornøyd med parken, hvor dårlig vedlikehold ble identifisert som en gjentakende bekymring. Dette peker på behovet for fornyelse og oppgradering av parken, for eksempel gjennom økt innsats for vedlikehold, estetiske forbedringer eller utbedringer av fasiliteter som kan gjøre det mer attraktivt for besøkende.

Resultatene indikerer forskjellige perspektiver på hvordan parken blir brukt. Mens noen ser den som et praktisk gjennomgangssted, er det også de som bruker den for avslapning, hundeaktiviteter eller familieaktiviteter. Dette viser mangfoldet i behovene og forventningene til lokalbefolkningen, noe som bør vurderes i fremtidige planer for parken.

Informantene ga ulike svar på hvor ofte de befant seg på stedet. Noen nevnte at de sjeldent var der, noen at de tok turen ens ærend for å stemme og andre at de brukte parken jevnlig. Objektene som nevnte at de brukte parken ukentlig og daglig brukte parken hovedsakelig som gjennomfartsåre mellom Carl Berners plass og kolonihagen. Én nevnte mer spesifikt at hen heller gikk gjennom parken enn langsmed Christian Michelsens gate, fordi den gaten er så trafikkert og ubehagelig å gå i.

Noen få nevnte at de ikke ønsket å la barna deres leke i parken, da de har hatt ubehagelige opplevelser med klientellet som vanker der

eller dårlig vedlikehold. Å forbedre sikkerheten og estetikken i parken kan derfor være nøkkelfaktorer for å tiltrekke seg familier og gjøre det til et mer inkluderende sted for alle aldersgrupper.

"Dette stedet? Jeg er her vel nesten aldri... men jeg går gjennom!"

"Hvor ofte bruker du Bülow-Hanssens plass månedlig?"

INTERVJUER

Sameiet Carl Berners plass 2

Tidligere styreleder

Dato: 11. september 2023

Metode

Det er gjennomført dybdeintervjuer med fire informanter for å få kvalitativ brukerinnsett. Intervjuene gled over til å bli naturlige samtaler, slik at jeg har tatt noen friheter i å redigere innholdet for å trekke frem essensen av det som ble formidlet. Intervjuene er presentert i sin helhet i vedleggene.

Intervjuene varte i 30-45 minutter og er gjennomført i tidsrommet 11. - 20. september.

Tilknytning til området

Informanten flyttet inn i sameiet på Carl Berner for snart 30 år siden. Det var leiligheten som fanget oppmerksomheten til beboeren, som endepunkt i aksen fra Carl Berners plass til Tøyen, med utsikt helt til Ekebergåsen. Området på 90-tallet var et veldig annet sted enn det er i dag, nå med et grønt teppe av trekroner fra balkongen. Det var ingen trær i sikte da informanten flyttet inn. I tillegg var det en helt annet type beboere som bosatte seg i området rundt Carl Berners plass på 90-tallet enn hva det er i dag. Det var mange rusmisbrukere og sosialklienter i sameiet, som leiet gjennom sosialkontoret. Dette skapte store problemer både i kvartalet og i parken.

Bruk av parken

Parken er en kjærkommen del av denne helheten som informanten har blitt så glad i og lært å sette pris på. Området er som en landsby, og hen treffer alltid kjente på tur i lokalområdet. Parken er et sted beboeren foretrekker å gå gjennom, i stedet for å gå langsmed Christian Michelsens gate. Det er fint med en liten minipark. Det er fremdeles noen litt løse elementer som sitter rundt det lille bassenget i parken, men det er ikke til å sammenligne med situasjonen på 90-tallet. Det virker for informanten som at det er flere forskjellige typer som prøver å få eierskap til parken. Alt fra de loslitte bomsene, til barnefamilier, til folk som skal sole seg og kanskje ta en øl. Carl Berners plass har blitt en eneste stor smelting, noe som også reflekteres i hvordan parken benyttes.

Utfordringer

Kjeppehesten til informanten er mangel på vedlikehold og oppfølging. At man har et kjærlig forhold til parken, og at de (kommunen) ikke bare renoverer for å overlate parken til seg selv i 30 år. Vegetasjonen tar helt over og vokser ut av proporsjoner. Dette hendte hovedsakelig under oppgraderingen av Carl Berners plass mellom 2008 og 2010. *"Man kom til toppunktet etter at de var ferdige med å bygge, og så begynte det sakte å gå i utforbakke igjen."*, sier informanten. I tillegg oppgir hen at en ikke ønsker å oppholde seg der på kveldstid eller nattetid. Det er fremdeles en del besøkende som kan fremstå som litt løse elementer, selv om det er mye bedre nå enn hva det var for noen tiår siden. Hen sier det er flere i sameiet som ser frem til at området oppgraderes gjennom renovasjonen av Sophies Minde og utskiftning av noen av slitne forretninger som for eksempel bingoen eller Sverres kafé. Men, informanten mener at disse også er en viktig del av området, fordi det må være et tilbud for alle som bor i bydelen. Området trenger å bevare noe av sin originale karakter, og ikke bare bli som nederst på Grünerløkka.

Løsninger

For å løse noen av utfordringene på Bülow-Hanssens plass mener informanten at vedlikehold og oppfølging er svært viktig. Kanskje trengs det et skippertak på beplantningen, selv om det er begrenset hvor mye som kan plantes på et så lite område. Det burde i det minste lages noe mot sykehuset (Sophies Minde) som blir ålreit. Hen

håper parken blir mindre stemoderlig behandlet, og ikke fortsetter å være noe ingen gidder å løfte en finger for å vedlikeholde.

Velforeningen Carl Berner - Vårt nabolag

Styremedlem

Dato: 20. september 2023

Tilknytning til området

Informanten er i tilknytning til vel- og nabolagsforeningen i Carl Berner - Vårt nabolag. Hen har bodd i området i underkant av 20 år, og har vært i styret i velforeningen i snart fem år. Carl Berner hadde et litt frynsete rykte på tidlig 2000-tallet, så informanten var litt skeptisk til å flytte dit i starten.

Bruk av parken

Parken er områdets minipark og har stort potensial, mener informanten. Bülow-Hanssens plass brukes mest i regi av velforeningen, som arrangerer markeder og julegrantenning årlig. Viktig er det at parken er åpen, tilgjengelig og lett for folk å finne. Til personlig bruk er ikke informanten en hyppig gjest. En gang forsøkte hen å lese bok og nyte en sommerdag i parken, men det var ikke særlig vellykket på grunn av støyen og forurensningen fra Trondheimsveien. Av andre brukere oppgir informanten at barn og barnefamilier benytter seg av lekeapparatene og hundeluftere benytter seg av gressflatene. Noen ganger sitter det folk på gressflatene på dagtid og kveldstid om sommeren, eller på benkene. De stedene som har møbler brukes mest, og folk hadde brukt det oftere om det var mer program enn åpne gressflater, mener informanten.

Utfordringer

Det er noen utfordringer med at det oppholder seg noen svirebrødre i parken: folk som drikker øl midt på dagen. I tillegg er det noen

brukergrupper som ikke rydder opp etter seg, men informanten har ingen erfaring med at de forskjellige miljøene ikke tåler hverandre. Ellers oppgir hen at parken blir ekstremt dårlig vedlikeholdt. Stedet er lite innbydende og mangler et naturlig inngangsparti, fordi det er gjemt blant søppeldunker og kratt. Informanten nevner også at byggene rundt henvender seg ekstremt dårlig til parken, og at de ustelte buskene og krattene får vokse uhemmet. Arealet inntil Trondheimsveien er problematisk på grunn av de ustelte buskene. I tillegg har deler av området vært dårlig belyst, noe som har gjort buskene til det ideelle gjemmested for mennesker med tvilsomme hensikter. Bassenget er et eget tema, som informanten mener brukes som tissebasseng for hunder. *"Er det det bassenget skal brukes til?"* spør informanten.

Løsninger

For at flere skal bruke parken mener informanten at det er viktig med attraksjoner som inviterer folk inn. Det burde legges til rette for at parken kan brukes aktivt, med arealer for lek og rekreasjon. Beplantningen må få høyere kvalitet, og det burde være årstidsvariasjoner. For eksempel er det få vintergrønne vekster. Det burde også installeres et strømpunkt i parken, som gjør det enklere for velforeningen å arrangere marked og arrangementer. Informanten oppgir også at bydelen og nabolagsforeningen burde samarbeide tettere. For eksempel kunne nabolagsforeningen hatt representanter som så

etter parken. Per i dag er det vanskelig å få hjelp og støtte, da informanten oppgir at bydelen ikke har penger til å bidra med mer enn hva de gjør i dag. Dette mener informanten er dumt, fordi det er viktig med et samarbeid hvis man ønsker å skape en arena for folk i nabolaget.

Bydel Grünerløkka

Parkforvalter

Dato: 14. september 2023

Tilknytning til området

Informanten er parkforvalter i bydel Grünerløkka og har hatt den rollen siden 2004. I Oslo kommune forvaltes lokale parker av bydelen selv, mens større parkdrag forvaltes av Bymiljøetaten. Bülow-Hanssens plass er en lokal park og forvaltes derfor av bydelen. I tillegg til de større parkdragene har Bymiljøetaten også driftsansvar for alt av belysning og trær, også på Bülow-Hanssens plass. Resten av parken forvaltes av bydelen.

Bruk av parken

Parken brukes av beboere i lokalmiljøet, lekeplassen benyttes av barn lokalt og barn på vei til og fra barnehagen i Sophies Minde. I likhet med de andre informantene oppgir også hen at parken har vært tilholdssted for et rusmiljø i lengre tid. De siste årene har velforeningen og nabolagsgruppen *Carl Berner - Vårt nabolag* tatt i bruk parken til julegrantenning og andre arrangementer, noe bydelen ser positivt på og som bidrar til økt bruk av parken. Bruken av parken har tatt seg opp etter at nabolagsforeningen begynte å arrangere diverse aktiviteter der.

Utfordringer

Bydelen er klar over at det er utfordringer med et rusmiljø i parken. Særlig utfordrende har det vært med nedgraving av brukerutstyr i støtsanden på lekeplassen. I tillegg har det vært gjentagende hærverk på vannspeilet, som

resulterer i at det ikke er vann i vannspeilet i dag. Bydelen satte inn tiltak som oppgraderinger av lekeplass, oppsøkende virksomhet og senest i høst var det økt aktivitet i parken i regi av *Carl Berner - Vårt nabolag*. Det er ikke meldt om disse utfordringene de siste årene.

Løsninger

Akkurat nå er plassen en anleggsplass, noe den vil være tre år frem i tid, med unntak av et mindre område. Dette driftes som normalt i påvente av oppgradering av parken etter endt byggeperiode. Deretter vil plassen få en helt ny funksjon som inngangsparti til bydelens nye administrasjonsbygg og ulike innbyggertjenester. Dette vil aktivisere parken på en ny måte. Når rusmiljøet forsvinner helt innen de neste årene, vil flere oppsøke plassen. De nye utbedringene vil vitalisere plassen på en ny måte.

Sameiet Christian Michelsens

gate 1-3

Barnefamilie

Dato: 20. september 2023

Tilknytning til området

Informanten oppgir at de har bodd i området siden sommeren 2023. De lette etter et sentralt sted som hadde god tilknytning til byen. Området og byggene var i en fin stil fra en byggeperiode av god kvalitet.

Bruk av parken

Selv om informanten bor tett på parken bruker de den lite. Nabolagsforeningen arrangerte marked da de først flyttet inn, noe informanten ser på som svært positivt. Men etter at arbeidet med Sophies Minde startet opp ble markedet flyttet til andre siden av gaten, foran Carl Berner torg. I parken er det pent med godt etablert vegetasjon som er en stor kvalitet for området.

Utfordringer

Det er få sitteplasser og for lite skygge for familien å oppholde seg der på en varm sommerdag. I tillegg er parken litt fremmedgjort for beboerne fordi det er parkering og en overvokst busktrerekke mellom bygårdene og parken. Det er ingen god kobling mellom parken og bygårdene. Informanten oppgir at det ikke føles som om grøntarealet er for dem. I tillegg ligger det ofte søppel på bakken og møbler er dårlig ivaretatt og vedlikeholdt. Lekeplassen virket forfallen med apparater hovedsakelig kun for små barn. Inngangen til parken fra alle kanter synes informanten er lite innbydende, blant annet inngangen fra Carl Berners plass er spesielt dårlig. Her står søppelkassene til næringene og de er ofte infisert av rotter.

Løsninger

For at flere skal ønske å oppholde seg på Bülow-Hanssens plass tror informanten at det er viktig med innbydende innganger til parken. Også for de som bor inntil parken. For eksempel kan to parkeringsplasser fjernes for at beboerne skal føle mer tilhørighet. Fra Carl Berner kan for eksempel søppelkassene til næringene fjernes. Informanten ønsker seg også mer naturlige lekeelementer som er spennende for barn og voksne i alle aldre, og ikke bare småbarn. Buskene ved parkens rand kan også ryddes opp i, slik barrieren brytes noe opp og sikten inn mot parken blir bedre. Avslutningsvis oppgir informanten at det hadde vært kjempefint med et grønt belte som strekker seg fra kolonihagen til parken, forbi Sophies Minde og opp til villa Sorgenfri.

6 PLANSJER

BÜLOW-HANSENS Plass - HENSYNSFULL REVITALISERING AV ET SENTRALT OMRÅDE PÅ GRÜNERLØKKA

Masteroppgave i landskapsarkitektur ved NMBU
 År: Høst 2023
 Oppgaveområde: Bülow-Hanssens plass, Oslo
 Areal: 3500 m²
 Forfatter: Synne Staff Nordby

HVORDAN KAN BÜLOW-HANSENS Plass REHABILITERES MED HØY LANDSKAPSARKITEKTONISK KVALITET, OG MED HENSYN TIL MILJØ OG KLIMA?

Bülow-Hanssens plass ligger noen titalls meter nord for kollektivknutepunktet Carl Berners plass i Oslo, og utgjør en liten park med betydelig potensial. Parken inkluderer det tidligere Sophies Minde-sykehuset, som Oslobygg rehabiliterer for å huse bytelsfunksjoner for Bydel Grünerløkka. Dette inkluderer et bygg på 13 000 m², som vil huse funksjoner som 20 barnehageavdelinger, helsestasjon, svangerskapskontroll og forsamlingslokaler for beboere. I tillegg vil det 7 100 m² store utendørsområdet bli oppgradert som en del av prosjektet, hvor Bülow-Hanssens plass utgjør 3 500 m² av dette. Vedtal er entreprenøren som gjennomfører arbeidet, og ferdigstillelse er planlagt i første kvartal av 2026.

Konseptet for uteområdet ble utformet av Grindaker i 2021, og har blitt evaluert i henhold til prosjektets målsetninger. Personlig mener jeg at forslaget til utearealet har en for tradisjonell utforming med en rettet fokus på bruk av nye og grå materialer og møbler. Dette anses som en feilprioritering i mine øyne. I denne masteroppgaven utforskes alternativer for hvordan Bülow-Hanssens plass kan rehabiliteres med høy landskapsarkitektonisk kvalitet, og hvordan man i mye større grad kan ta hensyn til klima og miljø. Mitt hovedfokus har derfor vært å skape løsninger som involverer sirkulær økonomi, sosial bærekraft, bynatur og pollinatorvennlighet.

Sosial bærekraft

Bynatur og pollinatorkorridor

Sirkulær økonomi

Fokuserområder

Prinsippene som styrer denne oppgaven er vist ovenfor for å tydeliggjøre prioriteringen i utformingsløsningen. Ett av hovedmålene har vært å etablere en arena for lokalsamfunnet, der beboere kan oppholde seg og engasjere seg. Parken skal fungere godt for menneskene samtidig som den fremmer gunstige forhold for pollinerende insekter. Byens natur skal effektivt levere økosystemtjenester. Det siste prinsippet involverer sirkulær økonomi, med spesielt fokus på ombruk og andre former for gjenbruk, i tillegg til vedlikehold og bevaring av de kvalitetene stedet allerede innehar.

Hvor er vi i verden?

Bülow-Hanssens plass ligger sentralt i bydel Grünerløkka rett nord for Carl Berners plass.

En forfallen møteplass

Bildet nedenfor er tatt i august 2023 fra samme sted som illustrasjonen av oppgavens planlagte Bülow-Hanssens plass. Siden jeg startet arbeidet med denne parken, har det pågått anleggsarbeid på stedet. Fotografiet fra dagens situasjon viser at byggarbeidet er i tidlig fase, med gjerder og felling av trær som ikke skal bevares er påbegynt.

DAGENS SITUASJON

SENTRALE FUNN FRA STEDSANALYSER OG BRUKERINNSIKT

Observasjoner, analyser og brukerinnsett gjennom intervjuer har bidratt til å danne et grundig bilde av hvordan oppgaveområdet fremstår i dag. Intervjuene kan leses i sin helhet i oppgaveheftet. Dette har kulminert i noen sentrale funn som kan leses nedenfor, og sees i kontekst på områdetkartet til høyre.

Trafikk og barrierer

- Støyet fra bil-, tung- og kollektivtransport fra Trondheimsveien og Christian Michelsens gate danner en stressende atmosfære.
- Svenskeasalleen og svartmispelhekk mot Trondheimsveien er så tett at det er vanskelig for forbigående å legge merke til parken. Dette oppleves som en barriere i landskapet.

Sosiale forhold, møteplasser og opplevd trygghet

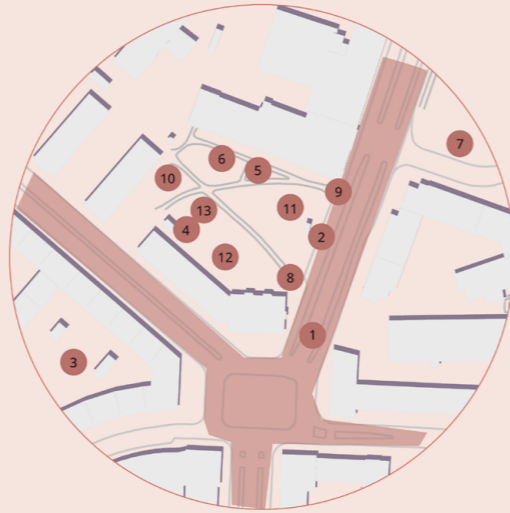
- Det er store sosiale forskjeller innad i nabolaget, hvor Snippen og Rodeløkka fremstår som et merkbart mer ressursrikt område sammenlignet med Rosenhoff og Sofienberg.
- Det er slitt møblering i parken, med manko på søppelkasser og hyggelige sitteplasser.
- Det er dårlig belysning i parken, og folk vegrer seg for å gå på stien nær bygningen Sophies Minde.
- Det er et ruzmiljø i parken, der det selges og kjøpes dop. Det har vært nedgraving av brukerstyr i sanden på lekeplassen.
- Området har mange sosialboliger og sosialklienter, noe som potensielt kan føre til et utrygt område hvor folk med tvilsomme hensikter kan ta større plass enn det som er ønskelig.

Koblinger og innganger

- Inngangen til parken fra Carl Berners plass blokkeres av søppelkasser og et tre som står i veien. Denne uoversiktlige adkomsten skaper et dårlig førsteinntrykk av stedet, og øker terskelen særlig for nye gjester og spontane besøk.
- Inngangen i nord-øst har vært dårlig belyst og skjules med overgrodd vegetasjon.

Vegetasjon og vedlikehold

- Det er slitte bommer som ligger demontert på bakken ved to av inngangene. Dette fremstår som rotete og irriterende.
- Buskene i parken blir brukt som urinal, gjemmedest og søppelkasse for ubrukelig skrot.
- Hekken med svarthyll og syrerer vedlikeholdes så dårlig at det gror igjen ved noen års mellomrom. Dette gjør gaten mot bygget utryggelig og avskjermet.
- Gjentagende hærverk på vannspeil har ført til at det har vært ute av drift i lengere tid.

BILDER FRA STEDET

For øyeblikket fremstår Bülow-Hanssens plass som et lite estetisk tiltalende område, preget av synlig forfall og slitasje på elementer som kollektivt bidrar til å skape en lite innbydende sted og dårlig opplevelse. Dette medfører uviltsomt til at folk ikke ønsker å ta vare på omgivelsene eller tilbringe mer tid på stedet enn nødvendig.

KRITIKK TIL GRINDAKER - KLIMA OG MILJØ

Planen, utformet av Grindaker, framstår som et dårlig eksempel når det gjelder miljøvennlighet og klimaansvar. Selv om noen av løsningene anses som gode, genererer flere av løsningene høye CO2-utslipp og negativ miljøpåvirkning. Det understrekes at det er rom for å utvikle alternativer med høyere grad av miljøvennlighet.

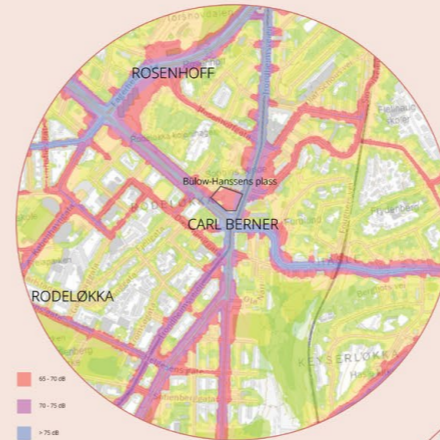
KLIMAVENNLIGE MATERIALALTERNATIVER

Parken kan utformes med tilsvarende effektive løsninger, men med en mer klimavennlig tilnærming. Her er noen eksempler på hvordan man kan oppnå lignende resultater, men med mindre miljøpåvirkning. Det bør nevnes at holdbarheten til enkelte av disse alternativene kan være kortere enn de materialene Grindaker har valgt. Til tross for dette kan det argumenteres for at det er hensiktsmessig å velge miljøbesparende, naturlige materialer, til tross for kortere levetid og mulig økte vedlikeholdsbehov.

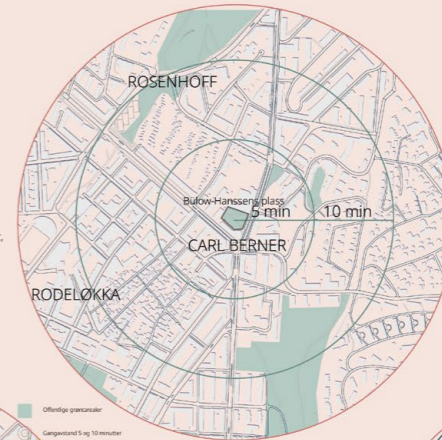

ANALYSE OG BRUKERINNSIKT

Under er det beskrevet analyser og statistikk om oppgaveområdet. Disse tallene viser kvalitative funn, og sammen legger de grunnlaget for en helhetlig forståelse av det studerte området.

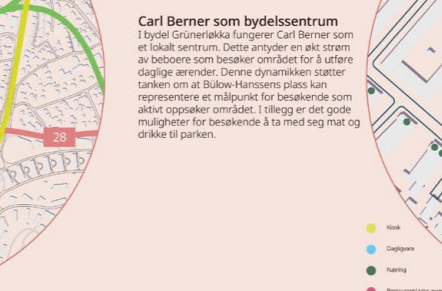
Støykart
Få Bülow-Hanssens plass klassifiseres området som en rød stasjonsone, med en lydnivåmåling på 65 dB og mer. Dette overstiger anbefalingene fra Folkehelseinstituttet, som råder mot å overstige 55 dB fra veitrafikk (Folkehelseinstituttet, 2022). Resultatene fra støyanalysen antyder at implementering av støyskjerming eller støyvoll kan være hensiktsmessige tiltak for å forbedre trivselen og gjøre det mer behagelig å oppholde seg på stedet.

Tilgang til rekreasjonsområder
Området har generelt sett gode forbindelser til grøntområder, men i umiddelbar nærhet av Carl Berners plass er avstanden til nærmeste parkdrå mellom fem og ti minutters gange. Derfor blir Bülow-Hanssens plass betraktet som en potensielt betryggingsfull lommepark, som kan utnyttes mer effektivt dersom det legges til rette for besøkende og varierte aktiviteter.

Mobilitet
Det eksisterer flere kollektivlinjer og forskjellige transportmuligheter til og fra Carl Berners plass. Basert på observasjoner har det blitt bekreftet at parken primært fungerer som en gjennomfartsåre for de som benytter seg av den. Dette tyder på at parken potensielt kan ha midlertidige oppholdsfunksjoner som en del av designmølene.

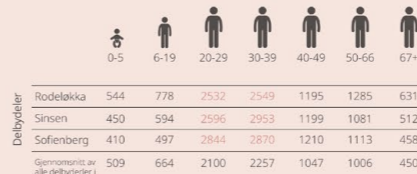

Carl Berner som bydelsentrum
I bydel Grünerløkka fungerer Carl Berner som et lokalt sentrum. Dette antyder en økt strøm av beboere som besøker området for å utføre daglige ærender. Denne dynamikken støtter tanken om at Bülow-Hanssens plass kan representere et målpunkt for besøkende som aktivt oppsøker området. I tillegg er det gode muligheter for besøkende å ta med seg mat og drikke til parken.

BEFOLKNING OG DEMOGRAFI

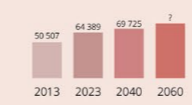
Tetthet av unge voksne

57% av befolkningen som bor i bydelene rundt Carl Berners plass er unge voksne mellom 20 og 39 år (Statistiskbanken, 2023). Diagrammet sammenligner antallet unge voksne i delbydelene rundt Carl Berners plass med gjennomsnittet av alle delbydelene i Grünerløkka.

Befolkningsprognose

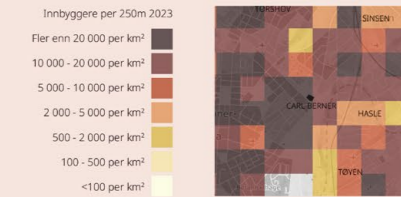
Befolkningen i Bydel Grünerløkka har hatt en betydelig økning de siste ti årene, og prognose indikerer ytterligere vekst i de kommende årene (Statistiskbanken, 2023). Denne befolkningsveksten utgjør et økende press på de eksisterende grøntarealene i bydelen. I tråd med forventningene i prognosene er det nødvendig å vurdere oppgraderinger av de eksisterende grøntarealene for å møte den økte bruken de vil bli utsatt for.

Levekårsundersøkelsen 2021
Statistisk sentralbyrå gjennomførte i 2021 en levekårsundersøkelse, der deltakere over 16 år ble kartlagt med hensyn til deltakelse i friluftaktiviteter. Resultatene viste at 92,5% av deltakerne oppga at de deltar i aktiviteter som turgang i parker eller naturområder i nærheten av deres bosted (Statistisk sentralbyrå, 2021). Dette viser betydningen av tilgjengelighet i forhold til bruken av slike rekreasjonsområder.

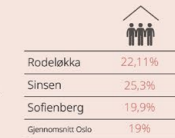
Befolkningstetthet

Befolkningstettheten rundt Carl Berner er blant de høyeste i byen (Statistisk sentralbyrå, 2023-a). Med begrensede muligheter for ny boligbygging, kan det bli nødvendig å vurdere en økt utnyttelse av eksisterende tomteareal dersom det skal fortettes ytterligere. Med den betydelige befolkningsmengden i området, antas det at det er økt press på tilgjengelige uteområder basert på Levekårsundersøkelsen i 2021.

Trangbodhet

I delbydelene som møtes ved Carl Berners plass, er trangbodheten over gjennomsnittet i Oslo (Statistiskbanken, 2022). En antagelse basert på dette kan være at innbyggerne i disse områdene oftere søker seg til tilgjengelige uteområder for rekreasjon og opphold fordi de bor på mindre areal.

INTERVJUER

Fire intervjuer ble gjennomført i prosjekts andre fase med representanter som innehar sentrale roller i nabolaget eller forvaltningen, som en del av brukerinnsettfasen. Nedenfor finnes sitater fra intervjuobjektene, og de mest fremtredende funnene er oppsummert for å klargjøre brukernes syn på stedet, deres opplevelser og hvordan de føler seg når de tilbringer tid der. De fulle sitatene er dokumentert i sin helhet i heftet.

Sentrale funn fra intervjuene:

- Vedlikeholdet i parken har vært så dårlig at beboere og besøkende har unngått parken.
- Trafikken fra Trondheimsveien er en barriere som påvirker negativt med støy og støv.
- Flere av beboerne og besøkende oppsøker heller andre parkdrå i nærheten, fordi Bülow-Hanssens plass er lite innbydende og oppleves utrygg.
- Noen av parkens brukere er på kanten av loven, og disse fordriver uten overlegg mange andre parkbrukere.
- Parken kommuniserer dårlig med området og bygningene rundt.

"Støy og forurensning gjør at man ikke vil sette helt tett opp trafikk når man skal oppholde seg i parken."

"Det er mange fylker sent på kvelden som hører og ringer på dørringen osv. Når folk ringer på det veldig irriterende, for det vekker alle i leiligheten."

"Parken har ikke noe innbydende, uten naturlig inngangsparti, den er godt gjemt blant søppelkasser og busker. Godt kommuniserer den veldig dårlig med bygningene rundt. Alt er veldig lukket."

"Det er ikke mange som bruker parken, fordi det er lite program der. Stedet egner seg best for kortvarig opphold."

"En sommerdag tok jeg med meg en liten klappstol og prøvde å lese bok, men det var ikke så veldig fint fordi det var for mye støy fra trafikken."

"Mange bruker parken for å unngå Christian Michelsens gate og busstoppet der, så da går de heller gjennom parken fordi det er hyggeligere."

"Det har vært ufordrøende med nedgraving av brukerstyr i statsanden på lekeplassen."

"Min store kjæreste er vedlikehold. Det er viktigere enn alt annet, men dessverre tenker ikke våre politikere på den måten."

"I en lang periode var parken dårlig belyst, og det var et sted for folk å gjemme seg bort."

"Bassenget er et eget tema. Det brukes som tissebasseng for hunder. Er det det bassenget skal brukes til?"

TILTAK OG BEHOV

Under er det samlet syv tiltak og behov som fokuseres på i utformingen, basert på teori, analyse, demografi og brukerinnsett. Disse fremkommer etter en vurdering av den teoretiske rammen for oppgaven. Tiltakene og behovene er vurdert mot åtte sosio-fysiske faktorer, og derfra er det laget syv forslag. Fremstillingen kan ses i sin helhet i helhet.

Høy kvalitet, ombruk og bærekraftige løsninger

Mebler, materialer, vegetasjon og utforming skal følge et organisk formspråk, og i en viss grad være inspirert av stedege materialer. Den helhetlige tilnærmingen søker å implementere bærekraftige løsninger på alle områder av utformingen, og dette reflekteres i valgene knyttet til materialer, materialer og vegetasjon.

Romlig variasjon

En variert romstruktur, med både store og mindre rom inntreffer ulike miljøgrupper. Dette gir muligheter for både individuelle tilbakevendinger og større gruppeaktiviteter. Denne tilretteleggingen er inkluderende for alle aldre, og øker tilgjengeligheten og stedsansettelsen.

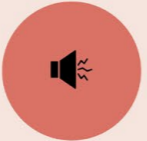
God sikt og oversikt

Nye gangmønstre, klare innganger og tydelige destinasjoner, kombinert med lav vegetasjon og minimalt med hindringer, gir en enkel oversikt og skiltinger. Dette designet muliggjør en klar observasjon av forskjellige aktiviteter og brukeratferd, noe som kan fremme følelsen av trygghet og ro.

Torg som samlingsarena

Et torg er optimalt for å samle store grupper, og dette er noe området mangler for øyeblikket. Etablering av et torg gir nabolaget en ny arena for sosiale aktiviteter. Velvorenheten arrangerer hendelser gjennom året og har hittil benyttet parken som samlingssted. Et nytt tilrettelagt torg vil være et inkluderende tiltak for hele nabolaget.

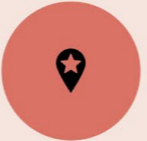
Fjerne lyd- og luftforurensning

Området er i dag et sterkt utsatt for trafikk, med to veier med 10.000 - 14.000 ÅDT som nærmeste trafikkløp. Dette oppnås gjennom et mangfold av sitteplasser, både lett tilgjengelige og mer tilbakevendinger fra trafikken. I tillegg vil deler av treleien og hekken under bevares for å fjerne støv. Dette vil skape et mer behagelig oppholdsområde, preget av tydelig avgrensning og effektiv skjerming mot uønsket støy, støv og trafikk.

Rom med behagelig skala og sitteplasser

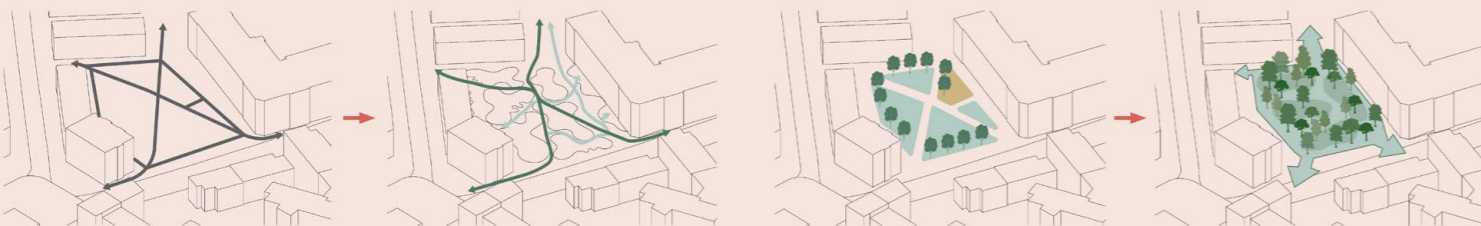
Stedet er designet for å tilby gode muligheter til å ta en pause fra hverdagens stress, finne indre ro og balanse. Dette oppnås gjennom et mangfold av sitteplasser, både lett tilgjengelige og mer tilbakevendinger fra trafikken. Vegetasjonen rundt sitteplassene er nøye plassert i flere sjikt for å skape en behagelig skala.

Variert program, aktiviteter og arrangementer

Sonene i parken er nøye planlagt for å tilby varierte oppholdsopplevelser. Målet er at alle kan finne en aktivitet eller destinasjon som passer deres ønsker og behov. Med den nye utformingen blir Bulow-Hanssens plass et ideelt samlingspunkt for nabolaget. Torget kan brukes til forskjellige formål som markeds plass, utekino, konsertarena og mer. Dette gir stedet den fleksibiliteten som trengs for å imøtekomme ulike aktiviteter, både organisert og uorganisert, fra forskjellige grupper.

LANDSKAPSGREP

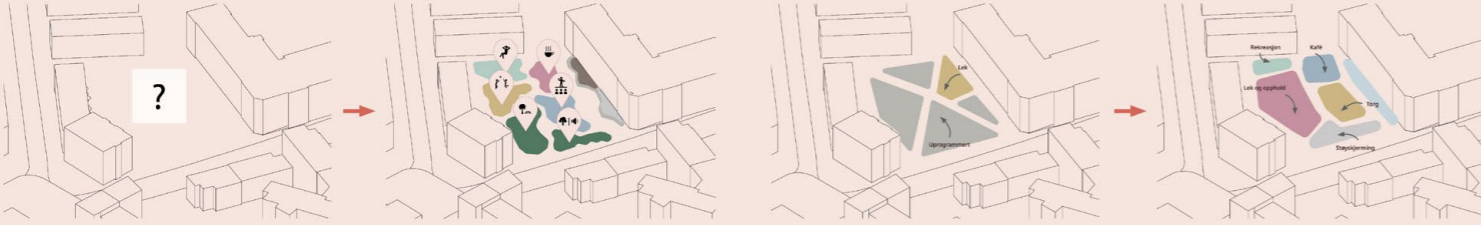
Rigid
Dagens bevegelsesmønstre

Organisk
Fremtidig bevegelsesmønstre. Organiske linjer, som fremdeles holder på effektiviteten. Et mer spennende landskap med bløttere former og linjer.

Forsømt
Dagens vegetasjon og stier følger strenge mønstre og er dårlig vedlikeholdt. Broken Window Theory understøtter at forsømte steder blir hyppigere utsatt for hærverk, noe dette stedet lider av (Wilson, J. Q. & Kelling, G. L. 1982).

Velholdt
Med en kombinasjon av eksisterende og ny vegetasjon i myke mønstre, med utforming inspirert fra *The Planning Design Handbook*, vil dette bli et vakker sted. Spennende rom og utforming vil bidra til at brukerne ønsker å behandle stedet pent og ivareta det.

PROGRAMMERING

Livløst
Stedet mangler program og sjel.

Pulserende
Etablering av flere aktivitetssoner, arenaer for deltagelse og både kommersielle og ikke-kommersielle tilbud kan skape en attraktiv møteplass. Dette er tilbud som dagens situasjon mangler.

Uprogrammert
Parken fremstår monoton og uprogrammert. Uten særlige muligheter for gjvendende opplevelser og aktiviteter.

Orkestrert
Ved å lage en ny symbiose med et orkestrert program kan det helhetlige bildet av parken fremstå som mangfoldig med mange årsaker til å oppsøke området.

LANDSKAPSPLAN

DET GLADE HJØRNET

Illustrasjonsplan
Illustrasjonsplanen presenterer området og forslagene til oppgaven. Med inkluderingen av et nytt lekeareal, en kafé med uteservering, et torg som fungerer som en samlingsarena, en buffersone for å avskjerm mot trafikk og støy fra Trondheimsveien. Med både programmerte og uprogrammerte rom, vil dette området utvikle seg til å bli en ny grunn destinasjon i nabolaget og for nærmiljøet. Den foreslåtte Bulow-Hanssens plass representerer en modell for hvordan forbedring og optimalisering av grønne områder i tettbebygde strøk kan fungere som sentrale elementer i urban utvikling.

Formkonseptet
Formkonseptet i den presenterte landskapsplanen er sterkt inspirert av Alvar Aaltos forsøkt på å skape et landskap med kjente buer og myke kurver, skapes ikke bare visuell lekneheter, men også en følelse av flyt og sammenheng. Dette formkonseptet fungerer som et bevisst motvar til den rigide bygningsstrukturen rundt parken. Formkonseptet til vegetasjonen er inspirert av Nick Robinson og *The Planting Design Handbook* som inviterer besøkende til å utforske, reflektere og engasjere seg i omgivelsene.

Scenario-bobler
Nedentil vises tre ulike scenarier for torget. Fleksibiliteten som torget innehar er en særegen egenskap som gjør den nye Bulow-Hanssens plass unik. Med en permanent installert scene tilbyr torget betydelige muligheter for samlings av store grupper under arrangementer og forestillinger. I daglig bruk kan scenen fungere som sittebenk, til fordel for de som søker en rolig hvileplass. Plassert sentralt på torget er en fastmontert juletre, gjenbruk fra eksisterende design. Dette elementet er designet for å bringe julestemningen til området. Inntegring av nye stråmutak på torget legger til rette for enklere gjennomføring av organiserte aktiviteter.

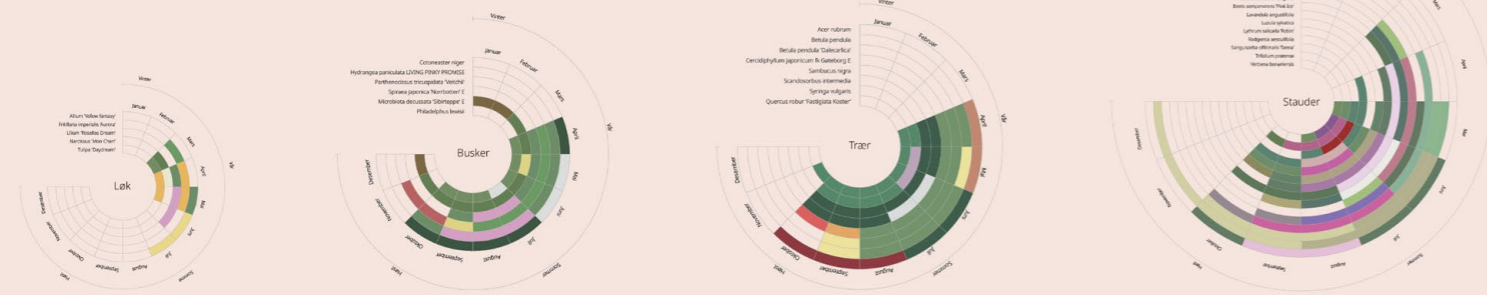
DETALJER OG PLANTER

PLANTEKONSEPT

Trestrategi
Eksisterende bjørketrær skal bevares, for å ta vare på stedets identitet og prydeverdi. Nye allergivennlige bjørketrær planter for å sikre stedets identitet mange år frem i tid, når gamle trær må fjernes. Nye arter som tilføres har som følelseverdi, stor prydeverdi, som skal komplementere Sophies Minde, teglbyggen, torget og oppholdsrommene. Lavere trær planter sentralt i parken for å opprettholde god sikt mot fondmotive Sophies Minde. Treallien mot Trondheimsveien lynes ut, for å gi bedre sikt, men annehvert tre bevares for å fange støy fra veien effektivt.

Vegetasjonskonsept - stauder, busker og løk
Bjørkpartiet av den eksisterende vegetasjonen skal bevares og sentrale roller i nye komposisjoner. De eksisterende buskdelene skal flyttes, og suppleres med nye planter av samme art. Alle stauder skal bestå av de samme staudene, men områdene som er mer skyggefulle skal ha større andel av skyggeglødende stauder. Flerårige løk skal supplere alle bed for å starte blomstringsseongen tidlig. Tidlig blomstring gir en viktig næringsstøt for pollinatorer før andre arter begynner sin blomstring. Næringsstøt for pollinatorer før andre arter begynner sin blomstring.

Fargekonsept
Busker, løk og stauder som blomstrer i det varme fargespekteret er konseptet for å gi parken et levende og fargerikt preg. Varme farger er valgt for å henvende beplantningen til bygningene rundt. Plasseringen av planter er basert på lys- og skyggeanalyser. Biologisk mangfold og robusthet skal sikres gjennom arts mangfold med variert blomstringstid.

LUNEHAGEN

Ved den vestlige enden av parken finner man Lünehagen, en rolig oppholdsdel designet for lav aktivitet med hengehøyder og gjenbruk av et av parkens eksisterende benkebøyer. I tillegg blir de eksisterende bjørketrærne bevart, sammen med lewisjarsminnehelene under dem. Staudene som er plantet i dette området er nøye utvalgt for å trives i skyggefulle forhold. Likevel er det tilstrekkelig sollys tilgjengelig for at de mindre skyggeolerante artene også skal kunne trives her. Dette tiltaket er rettet mot å skape en avslappet atmosfære som fremmer lavterskelaktiviteter, samtidig som det ivaretar parkens eksisterende elementer for å sikre en sammenhengende og harmonisk helhet.

Snitt E-E, 1:50/A1

BUFFERSONEN

Mellom Trondheimsveien og Torget er det etablert en støy- og trafikkskjermingsone. Denne sonen har som mål å gjenbruke den eksisterende svartmispelheiken og svenskeallaléen. Videre planlegges konstruksjonen av en voll med en høyde på 1,2 meter. Ideelt sett ved bruk av stedege masser fra prosjektet på Sophies Minde. For å forbedre sikt og oversikt inn og ut av parken, er planen å felle annenvert tre i alléen. Disse trærnes stammer vil få nytt liv som benker, og dermed ombrukes i parkens utforming. I buffersonen er det planlagt å plante et nytt bjørketre av kultivaren Dalecarlica. Denne beviste beslutningen er tatt for å sikre at bjørketrær forblir et identifikasjonsmerke på Bülow-Hanssens plass, slik det har vært de siste 50 årene. Når det gjelder stauderplantningen, vil det i denne sonen være fokus på å inkludere mer solkrevende arter for å optimalisere deres vekstbetingelser. Dette samlede tiltaket er rettet mot å skape et estetisk tiltallende og funksjonelt miljø, samtidig som det opprettholder kontinuiteten med områdets historie og karakter.

Snitt F-F, 1:50/A1

PIKNIKLUNDEN

Den fremtredende karakteren til Pikniklunden vil være preget av eksisterende vegetasjon og gress, boen av svartlyk- og sprittbusktrær vil bli flyttet for å skape mer intime og komfortable områder. Denne strategiske flyttingen av busktrærne har også som formål å invitere beboere som parken til å engasjere seg mer aktivt i området. Ved å bryte rekken av busktrær blir barrieren mellom beboerne og parken redusert, og området oppleves som mer innbydende. Randsonen av Pikniklunden vil bli beriket med stauder for å tilføre farger til denne delen av parken. En vesentlig betraktning er å sikre at denne randsonen gir en inviterende opplevelse, spesielt for de som nærmer seg fra Carl Berners plass. Dette inkluderer god synlighet og oversikt, slik at besøkende får et positivt førsteinntrykk av parken. Omhyggelig plassering av vegetasjon og stauder vil dermed strategisk skape for å oppnå ønsket atmosfære og tiltrekningskraft for parkbrukerne.

Snitt D-D, 1:50/A1

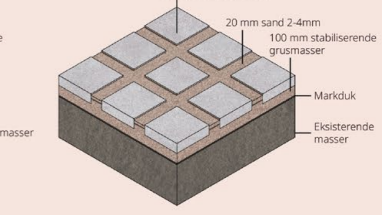
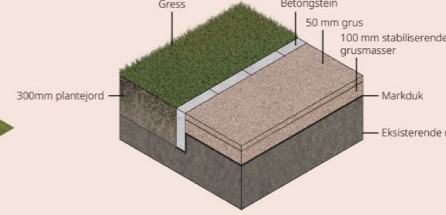
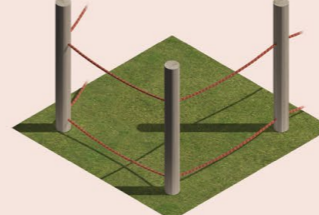
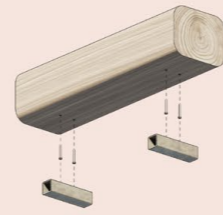
Snitt A-A, 1:50/A1

OMBRUKSGREP

TREVERK

I materialet er særlig fokus på sirkulær økonomi, er treverk en sentral ombrukbar ressurs. På tomten er det flere veletablerte trær, hvorav noen skal fjernes for å forbedre sikt og oversikt. De nedfellede trærnes stammer og største grenar vil bli gjenbrukt. De største stammene skal bli kappet til og transformert til sittebenker med gjenbrukbare understell. Disse benkene forventes å ha en levetid på rundt 10 år, hvor føttene kan bli gjenbrukt, og stammene kan erstattes med nye stammer, og videreføring prinsippene

for sirkulær økonomi. Barneslottets lekeapparater har naturlek som et sentralt tema og vil benytte de mindre stammene på varierende måter. Et eksempel på dette er presentert nedenfor, hvor lokale materialer skal tas i bruk for lek. Utslifning av materialer vil skje etter behov, og på her helst med lokale ressurser, for å opprettholde et bærekraftig perspektiv på anvendelsen av materialene.

BETONGSTEIN 300x300

Ombrukskartleggingen fra utbygger indikerer tilstedeværelsen av betydelige mengder betongheller på 300x300x80 mm som egner seg for gjenbruk. Nedenfor presenteres to prioriterte tilnæringer til anvendelsen av betonghellene på nye og originale måter. En strategi involverer plassering av heller på høykant for å skille masser. Disse hellene vil ha en vis på 0 mm og kun skal være forankret gjennom sin plassering i de omkringliggende massene. Antagelsen er at denne forankringen er tilstrekkelig, gitt at hellen står på høykant og stettes av tunge masser

på begge sider. En annen sirkulærøkonomisk tilnærning til bruk av betongheller involverer integreringen av hellene i armert grus. Grusen er planlagt med fleksibilitet i tilslag av tilgjengelige masser. For eksempel kan grusen under hellene inkludere tilslag av tromlet tegl, eller støtsand fra barnehagen, tilgjengelig fra prosjektet på Sophies Minde. Alternativt er tilslag av malt betong eller murpuss også en mulighet for å fremme gjenbruk av materialer.

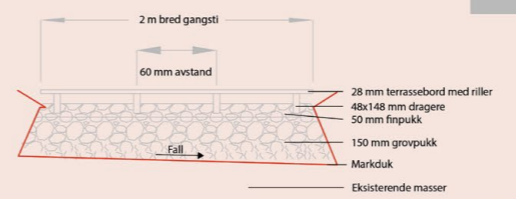
BÜLOW-HANSENS Plass på TVERS
Lengdesnittet viser romforløp, stemming og aktiviteter planlagt på stedet.

Snitt B-B, 1:200/A1

TEKNISKE DETALJER

BYDEL GRÜNERLØKKAS NYE HUS

Fordelelene ved å benytte terrenngforming som et fremtredende formelement inkluderer muligheten til å dra nytte av eksisterende stedege masser. En integrert del av utformingen er å senke terrenget for å gjøre underetasjen på Sophies Mindes samvestlige fasade tilgjengelig for bydelsfunksjoner og en kafé. Videre planlegges en ny inngang i første etasje. Begge de nye inngangene vil bli utstyrt med ramper plassert på terrengnivå. Disse vil ligge på terrenget med rillede terrassebord som krysser gangretningen for sklisikkerhet. Oppbyggingen er vist i snittet under (Byggforsk, 2008). I tillegg er det planlagt punktfundamenterte plattformer som danner plattaet foran inngangene, og dette konseptet er nærmere beskrevet i snittet nedenfor. Den helhetlige tilnærningen demonstrerer ikke bare optimal utnyttelse av terrenget, men inkorporerer også universell tilgjengelighet gjennom tankefull integrering av formelementer som svarer til funksjonelle behov.

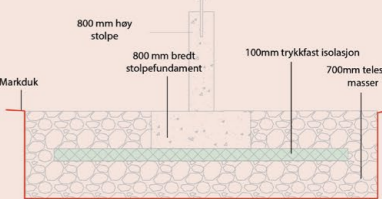
Snitt G-G, 1:20/A1

Snitt C-C, 1:50/A1

BÜLWS KAFÉ

Tilgang til den nye kaféen og bydelsfunksjonene i underetasjen realiseres gjennom en kombinasjon av rampe og trapp i treverk. Rampen er plassert over terrenget, som illustrert i snittet ovenfor, mens plattaet utenfor inngangen og trappen er planlagt med punktfundamentering. Fundamentene består av punktstøpte søyler som står på frostsikre isolasjon med frostsikre masser rundt. Valget av denne fundamenteringstypen er viktig, da fundamentet ikke strekker seg ned til et telesekkert nivå, og derfor er frostsikring nødvendig for å beskytte konstruksjonen mot teleliv (Byggforsk, 2008). Dette aspektet blir spesielt betont for å sikre at fundamentet opprettholder stabilitet og bæreevne i varierende værforhold og gjennom årstidene.

Snitt H-H, 1:20/A1

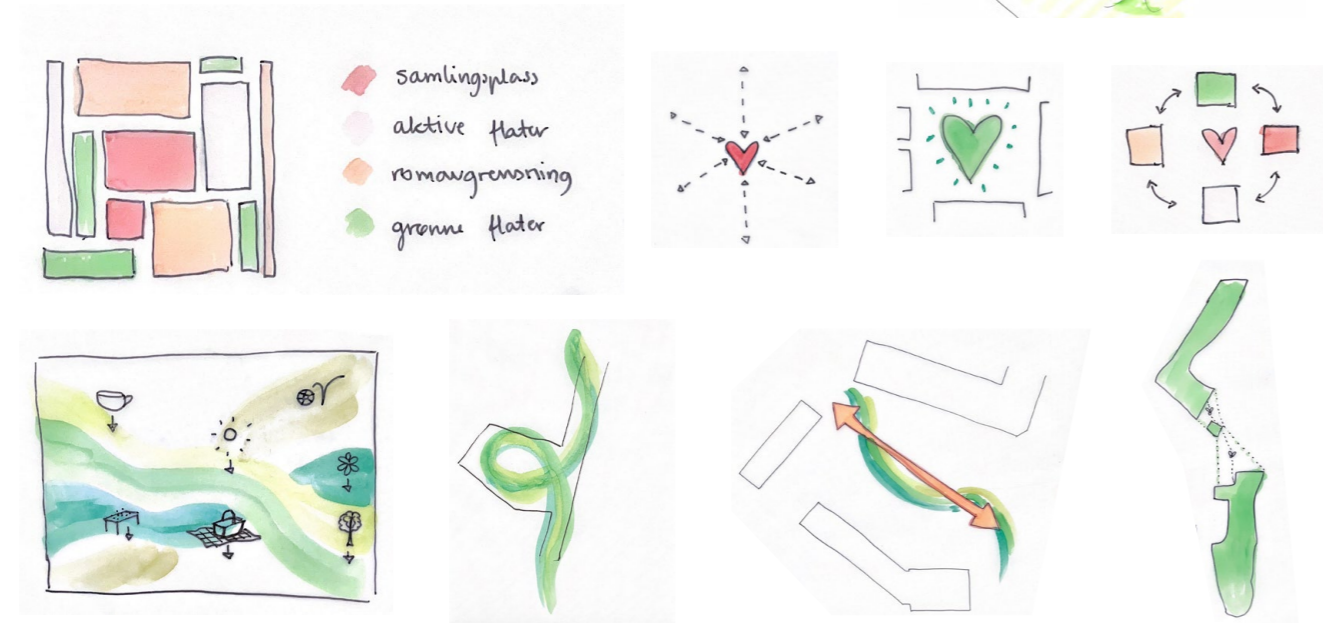
7 PLANTELISTE

SE - svært høy risiko
 PH - potensielt høy risiko
 LO - lav risiko
 NK - ingen kjent risiko
 NR - ikke vurdert
 LC - livskraftig
 NT - nær truet
 NA - ikke egnet

	Kode	Botanisk navn	Norske navn	Blomstring	Blomsterfarge	Høstfarge	Planteavstand	Høyde fullvokst	Voksepass	Solforhold			Risiko	Kommentar	
										Sol	Halv.	Skygge			
Trær	A.r	<i>Acer rubrum</i>	Rødlønn	apr			ihht plan	12m	Lett og godt drenert jord	1	-	-	LO	Spesielt vakre høstfarger	
	B.p	<i>Betula pendula</i>	Hengebjørk	mai			ihht plan	20m	Tåler de fleste jordforhold	1	-	-	LC	Eksisterende trær	
	B.p.'d'	<i>Betula pendula 'Dalecarlica'</i>	Hengebjørk 'Dalecarlica'	mai-jun	x		ihht plan	15m	Sur jord, men stort sett nøysom	1	-	-	NR	Utvikler ikke pollen	
	C.j	<i>Cercidiphyllum japonicum</i> fk Gøteborg E	Hjertetre fk Gøteborg E	apr-mai			ihht plan	10-15m	Næringsrik, moldrik jord	1	1	1	LO	Kakeduft om høsten	
	S.n	<i>Sambucus nigra</i>	Svarthyll	jun-jul			ihht plan	5m	Tåler de fleste jordforhold	1	-	-	NR	Får sorte bær i aug-sep	
	S.i	<i>Scandosorbus intermedia</i>	Svensk asal	mai-jun			ihht plan	10m	Godt drenert jord	1	-	-	NR	Godt bytre SE: økologisk vurdering at det er liten spredningsfare og at det er mange observasjoner av arten i området.	
	S.v	<i>Syringa vulgaris</i>	Syrin	jun			ihht plan	5m	Nøytral, til alkalisk jord	1	-	-	SE	Derfor vurderes den som ok å brukes.	
	Q.r	<i>Quercus robur 'Fastigiata Koster'</i>	Søyleik 'Fastigiata Koster'	x	x		ihht plan	12m	Næringsrik, godt drenert jord	1	-	-	LC	Varmekjær	
	Busker	C.l	<i>Cotoneaster niger</i>	Svartmispel	mai-jun			0,5m	2m	Eksisterende plante, skal flyttes	1	1	-	NT	Eksisterende vegetasjon
		H.p	<i>Hydrangea paniculata</i> LIVING PINKY PROMISE	Syrinhortensia LIVING PINKY PROMISE	jul-sep			0,8m	1m	Sur jord	1	1	-	NR	Kompakt og riktblomstrende. Insektsvennlig
P.t		<i>Parthenocissus tricuspidata 'Veitchii'</i>	Rådhusvillvin 'Veitchii'	jun			0,4m	15-20m	Nøysom, moldrik jord	1	1	-	LO	Insektsvennlig PH: vurdert til liten spredningsfare og mange observasjoner i området. Vurderes som ok å brukes i anlegget.	
S.j		<i>Spiraea japonica 'Norrbotnen' E</i>	Japanspirea 'Norrbotnen' E	jul-aug			0,8m	1-1,2m	Tåler de fleste jordforhold	1	1	-	PH		
M.d		<i>Microbiota decussata 'Sibirteppe' E</i>	Småbiota 'Sibirteppe' E	mai			0,8m	0,2-0,3m	Lett og godt drenert jord	1	1	-	NK	Vintergrønn, bunndekker	
P.l		<i>Philadelphus lewisii</i>	Lewisiskjærsmint	mai-jun			0,3m	1,5m	Eksisterende plante, skal flyttes	1	1	-	LO	Eksisterende vegetasjon	
Stauder	A.t	<i>Anemone tomentosa 'Robustissima'</i>	Filtsymre 'Robustissima'	aug-sep			1m	1m	Godt drenert jord	1	1	-	NA	Robust, regnes som vedlikeholdsfri når godt etablert	
	C.a	<i>Calamagrostis x acutiflora 'Karl Foerster'</i>	Hagerørkvein 'Karl Foerster'	jun-aug			0,5m	1m	Tåler de fleste jordforhold	1	1	-	NR	Gir fin skjerming	
	D.s	<i>Deschampsia cespitosa 'Goldschleier'</i>	Sølvbunke 'Goldschleier'	jun-jul			0,5m	1m	Tåler de fleste jordforhold, lite kalk	1	1	-	LC	Robust og hardfør	
	E.p	<i>Echinacea purpurea 'Magnus'</i>	Purpursolhatt 'Magnus'	jul-sep			0,5m	1m	Godt drenert jord	1	-	-	NR	Solrik og varmt vokstested	
	E.b	<i>Echinops bannaticus</i>	Blå kuleistel	jul-aug			1m	1,5m	Trives i hagejord, helst ikke tung og fuktig	1	-	-	LO	Stor dekorasjonsverdi	
	E.r	<i>Epimedium rubrum</i>	Bispelue	apr-jun			0,3m	0,4m	Godt drenert jord	1	1	1	NR	Vintergrønn, god bunndekker	
	H.s	<i>Hosta sieboldiana 'Elegans'</i>	Doggbladlilje 'Elegans'	jun-jul			0,5m	0,9m	Godt drenert jord	1	1	1	LO	Robust og lengelevende. Trenger lite vedlikehold	
	I.s	<i>Iberis sempervirens 'Pink Ice'</i>	Snøsløyfe	apr-juli			0,3m	0,25m	Mager til middels næringsrik jord	1	-	-	PH	Vintergrønn	
	L.a	<i>Lavandula angustifolia</i>	Lavendel	ju-aug			0,3m	0,6m	Godt drenert, litt mager jord	1	1	-	LO	Insektsvennlig	
	L.sy	<i>Luzula sylvatica</i>	Storfrytle	jun-aug			0,4m	0,5m	Tåler de fleste jordforhold, uten sand	-	1	1	LC	Vintergrønn, god bunndekker	
	L.s	<i>calamagrostis x acutiflora 'Karl Foerster'</i>	Strandkattehale 'Robin'	jul-aug			0,4m	0,8m	Næringsrik jord, som holder på fuktighet	1	-	-	LC	Insektsvennlig	
	R.a	<i>Rodgersia aesculifolia</i>	Kastanjebronseblad	jun-jul			0,5m	1m	Sur jord, humusrik, tunge jordarter	1	1	1	NK	Kan bli veldig gammel, prydderiveren ligger i bladverket	
	S.o	<i>Sanguisorba officinalis 'Tanna'</i>	Blodtopp 'Tanna'	jun-jul			0,4m	0,8m	Tåler de fleste jordforhold, uten sand	1	-	-	LC	Tåler vind godt når plantet tett	
	T.p	<i>Trifolium pratense</i>	Rødkløver	jun-sep			0,1m	0,4m	Tåler de fleste jordforhold, lite humus	1	1	-	LC	Insektsvennlig, bunndekker	
V.b	<i>Verbena bonariensis</i>	Kjempeverbena	jul-aug			0,1m	1,3m	Godt drenert jord	1	1	-	NR	Insektsvennlig		
Løk	A.'y'	<i>Allium 'Yellow fantasy'</i>	Prydløk 'Yellow fantasy'	jun-jul			0,1m	0,35m	Tåler de fleste jordforhold	1	1	-	NR	Insektsvennlig, stor prydderdi	
	F.'i'	<i>Fritillaria imperialis 'Aurora'</i>	Keiserkrone	apr-mai			0,3m	1m	Veldrenert, dyp, næringsrik jord	1	1	-	LO	Insektsvennlig, stor prydderdi	
	L.'r'	<i>Lilium 'Rosellas Dream'</i>	Asiatisk lilje 'Rosellas Dream'	aug-sep			0,3m	0,8m	Tåler de fleste jordforhold	1	-	-	NR	Insektsvennlig, stor prydderdi	
	N.'m'	<i>Narcissus 'Mon Cheri'</i>	Påskelilje 'Mon cheri'	apr			0,1m	0,35m	Godt drenert jord	1	-	-	PH	Stor prydderdi	
	T.'d'	<i>Tulipa 'Daydream'</i>	Tulipan 'Daydream'	apr-mai			0,1m	0,6m	Godt drenert jord	1	-	-	PH	Insektsvennlig, stor prydderdi	

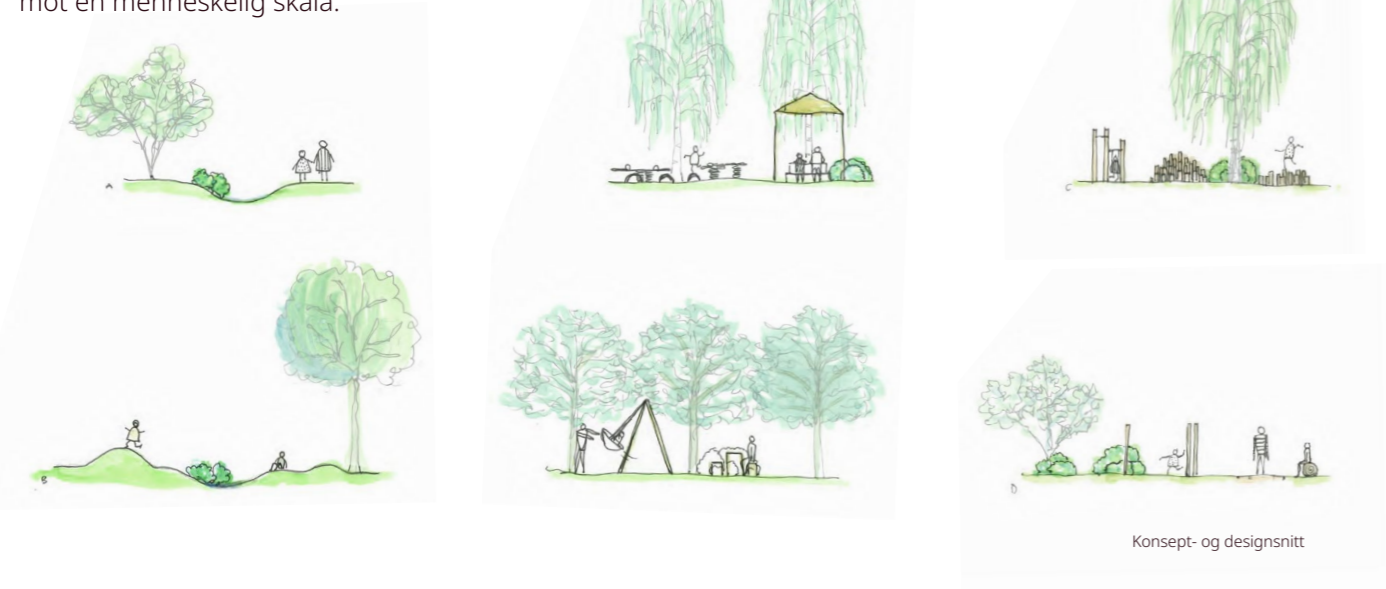
8 DESIGNPROSESS OG KONSEPTSKISSER

I denne delen ønsker jeg å vise et utvalg av strategier, utprøvinger og arbeidstegninger fra prosessen med å utforme mitt alternative løsningsforslag til Bülow-Hanssens plass. Skissene reflekterer også løsninger på de utfordringene og problemene som brukerinnsikten og medvirkningsprosessen gav meg.

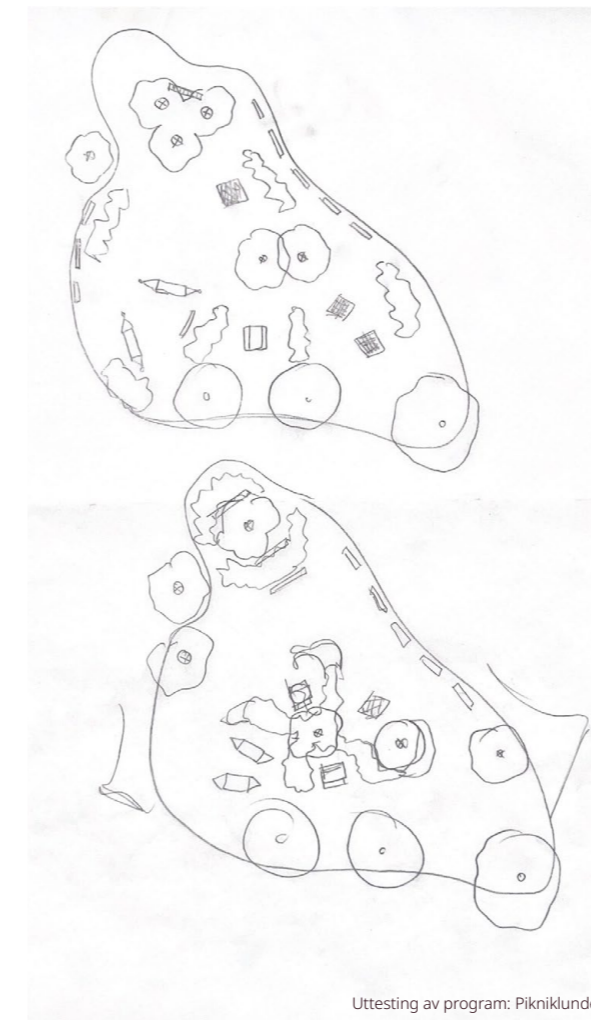
Konsept- og designskisser

Med håndtegningen som ledende medium, har jeg forsøkt å utforske muligheter på flere måter. Perspektivene på siste side har hjulpet meg med å fange den stemningen jeg ønsker å innføre til stedet, mens plan og snitt har gitt meg et mer realistisk bilde på størrelser opp mot en menneskelig skala.

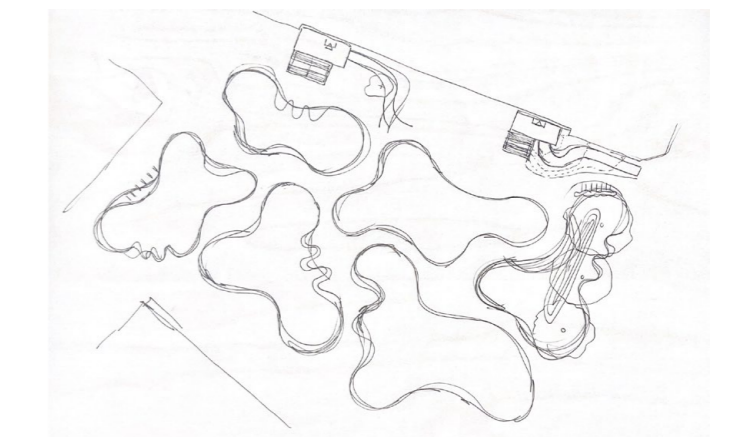
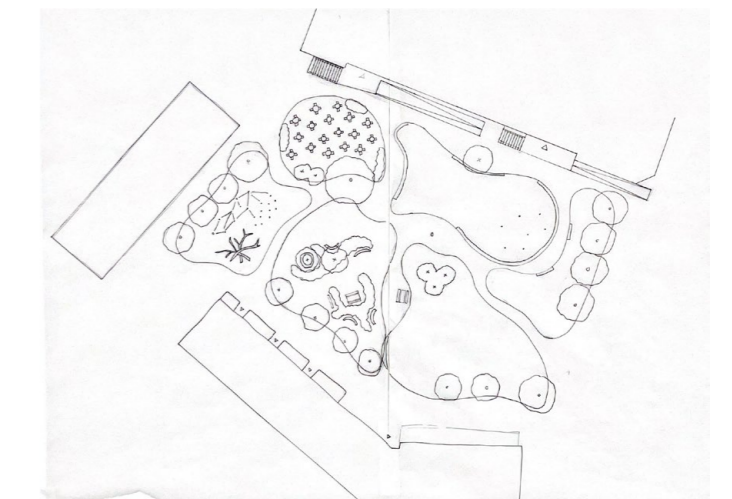
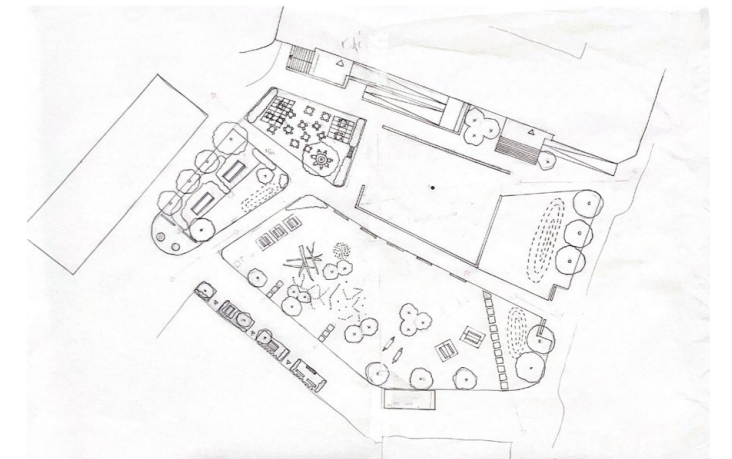

Konsept- og designsnitt

Diverse utprøving ledet frem til det endelige designet. Her vises to av strategiene og utviklingen. Planet har hatt en iterativ prosess, med mange utprøvinger. Uttesting av programmering er gjort basert på prinsipper fra The Planting Design Handbook, og er her vist i tidlig fase.

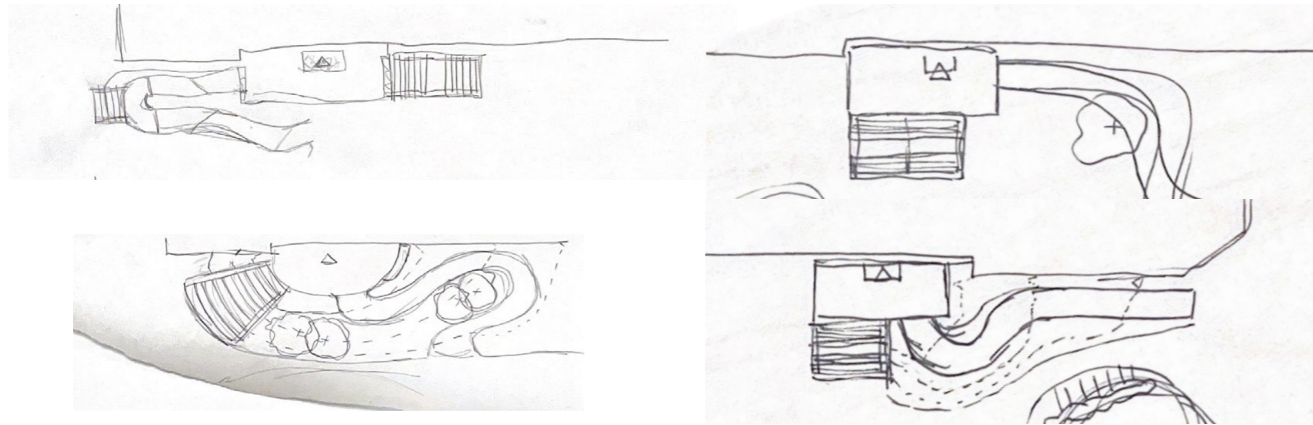
Uttesting av program: Pikniklunden

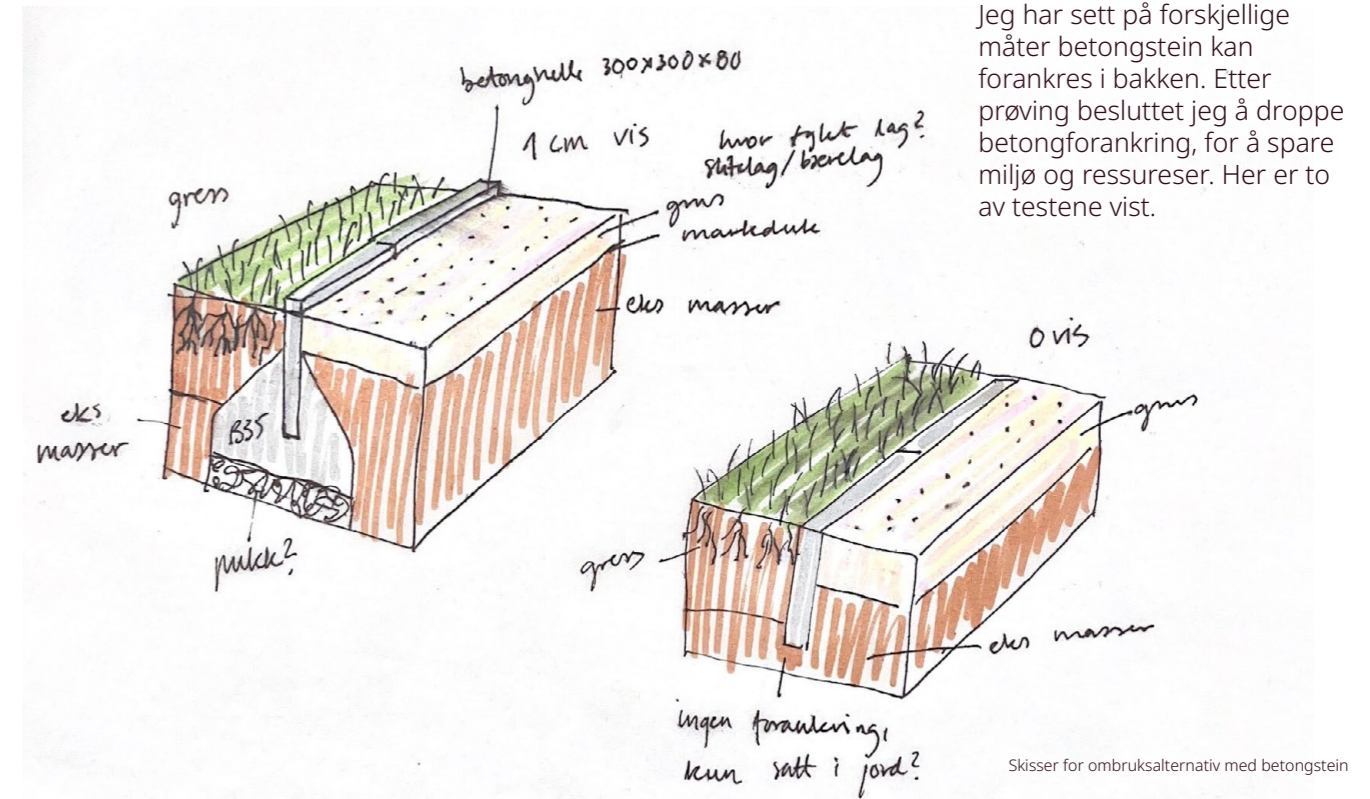
Utprøving av overordnede former

Detaljstudier

For å følge landskapsarkitektens planer om nye innganger til kjeller- og førsteetasjen, testet jeg ulike designprinsipper. Forslaget som er under realisering har stor innvirkning på terrenget, slik at det var viktig for meg å undersøke alternativer som var mindre ødeleggende og skånsomme.

Designstudie til underetasjeinngangen

Betongstein som kantiing: Jeg har sett på forskjellige måter betongstein kan forankres i bakken. Etter prøving besluttet jeg å droppe betongforankring, for å spare miljø og ressurser. Her er to av testene vist.

Skisser for ombruksalternativ med betongstein

SITTEPAVILJONG

NATURLIG LEK

Håndtegnede perspektiver for program

9 KONKLUSJON OG REFLEKSJON

I denne masteroppgaven har jeg forsøkt å designe Bülow-Hanssens plass på en landskapsarkitektonisk god måte, med fokus på klima og miljø. Gjennom design thinking-metodens "failing forward"-tankegang har jeg identifisert syv behov og tiltak. Disse tiltakene er avgjørende for det endelige designet og denne oppgavens besvarelse. Utformingen viser hvordan en park kan reprogrammeres for å tilgjengeliggjøre arealet for nabolaget på en mer tilfredsstillende og behovdekkende måte enn det som er planlagt.

Brukerinnsikt

Å skaffe tilstrekkelig brukerinnsikt har vært en avgjørende del av oppgaven. Gjennom ildsjeler, aktive naboer og en behjelpelig parkforvalter har jeg hatt mulighet til å få god innsikt i oppgaveområdets problemer, utfordringer, kvaliteter og mulige løsninger. Å finne disse delevillige brukerne var en stor utfordring, men da jeg først kom i kontakt med informantene, var deres engasjerte samarbeidsvillighet avgjørende for prosjektets progresjon og resultat. For å skaffe pålitelig brukerinnsikt i barn og unge som målgruppe, valgte jeg å lene meg på etablerte kilder. Dette for å skjerme en sårbar gruppe mot unødig kontakt. Gjennom bruk av barnetråkkrapporter kom det frem at støy og trafikk var områdets største utfordring for barn. Og selv om det er urealistisk å fjerne trafikk og støy fra Carl Berner, kan tiltak i parken gjøre stedet mer trivelig for både barn og voksne.

Innsiktsarbeidet har vært en av de mer krevende delene av prosessen, men også den mest givende. Denne delen av metoden undervurderte jeg før arbeidet var i gang, men det har vært den delen som har tydeliggjort at landskapsarkitekten har mange viktige hatter. Den har også lagt grunnlaget for fokuset i utformingen, og poengtert store og små elementer som er med på å gi et uterom høy kvalitet og velbehag. Fordi jeg fokuserte på å lage en park for nabolaget fremfor en spesifikk gruppe blant beboere, spør jeg meg selv om utformingen hadde blitt annerledes dersom målgruppen var en annen.

Brukernes ønsker

Selv tror jeg behovene som ble ytret fra informantene er dekket i stor grad, med unntak av å beholde vannspeilet. Dette valgte jeg bevisst å fjerne av årsaker knyttet til vedlikehold. På en annen side kunne bevaring bidratt ytterligere til å motvirke støy fra trafikken.

Jeg skulle gjerne utforsket mer spesifikke brukergrupper, og gått dypere inn i for eksempel barn og ungdom. Et spennende aspekt med barn og ungdom er at det er få arenaer spesifikt for dem i området, og det hadde vært interessant å få dypere innsikt i hvordan det er å vokse opp rundt Bülow-Hanssens plass. Hvilke utslag ville det for eksempel gitt dersom jeg lagde parken kun basert på barn og deres opplevelse av å ferdes i byen?

Overvannshåndtering er også noe jeg gjerne skulle gått mer i dybden på, men da jeg anså det som noe åpenbart, valgte jeg å ikke prioritere det som fokus.

Utfordringer knyttet til metoden

Metoden oppleves noe kaotisk, fordi den oppfordrer til åpenhet for idéer og involvering underveis i prosjektets gang, noe som er utfordrende for en masteroppgave med begrenset tid og en fast kjøreplan. En iterativ prosess krever evnen til å håndtere usikkerhet og midlertidige tilbakeslag, noe som har vært både krevende og givende på én og samme gang. Ved hjelp av samtaler med veileder har metoden etterhvert blitt til et godt hjelpemiddel og styring i prosjektet.

Gjenbruksmaterialer som utgangspunkt

Ett av mine mål vært å gjenbruke så mye som mulig, på en måte som både gjør det mulig å vedlikeholdes og gjenbrukes videre. Utfordringen med dette har vært et begrenset utvalg av gjenbruksmaterialer fra materialkartleggingen av Sophies Minde. Det meste av det som ble kartlagt av utvendige materialer var av lav kvalitet eller uegnet til ombruk. Dette inkluderer for eksempel en lav skifermur med betongmørtel, samt slitte lekeapparater. Likevel hadde jeg et stort ønske

om å ha en sirkulærøkonomisk tilnærming til designet og derfor ble det litt mer subtil ombruk enn det jeg opprinnelig hadde sett for meg. Blant annet er grusen valgt med tanke på at det er mulig å ha tilslag av for eksempel støtsand fra barnehagen på Sophies Minde, eller tromlet tegl fra bygget. Trestammene i benkene er utskiftbare etter behov, mens føttene enkelt kan brukes om igjen. Da det ikke var så mange åpenbare ombruksmuligheter har jeg vært nødt til å se meg om etter andre løsninger. Søken etter alternativer har vært en god øvelse å svært tilfredsstillende å finne løsninger basert på hva jeg hadde tilgjengelig. Denne tilnærmingen er både noe jeg håper og tror at vår profesjon vil omfatte i større grad i tiden fremover.

Leveransen

Denne oppgaven er besvart i to formater: én akademisk og én kunstnerisk. Den opprinnelige planen var å kun levere i kunstnerisk format, men etterhvert som jeg kom i gang med arbeidet innså jeg at denne oppgaven trengte metode og teori for å bedre forstå stedets betingelser og dets potensielle brukere.

Ved å levere i to formater fikk jeg mulighet til å utdype stegene i metoden, med brukerinnsikt og -prosess, analyser, idémyldring, prototyping og utprøving. Plansjeformatet har vært utfordrende å jobbe med. En avsluttende oppgave i et studie krever fordypning i teori og metode, for å forsikre at problemstillingen løses på en hensiktsmessig og grundig forankret måte. Å gjøre dette uten å skrive avhandlinger til hvert diagram, plan eller illustrasjon på en plansje, er litt vanskelig. Balansegangen mellom å være grundig og tydelig, versus å være estetisk og iøyenfallende hadde vært vanskelig å oppnå uten å inkludere begge formatene i denne masteroppgaven.

Hva har vært lærerikt?

Å skrive oppgave på fulltid denne høsten har vært gøy og veldig lærerikt, og tidvis noe utmattende. Med en fast samarbeidspartner eller tilgang på medelever kunne jeg fått rom for flere refleksjoner og sparringspartnereale. Når jeg jobber med en iterativ prosess, som denne oppgaven har vært, er det alltid fint og lærerikt når man kan dele perspektiver og tanker med

andre som har forståelse for faget og prosessen. Uansett har det vært utrolig gøy å lage en så stor oppgave på egenhånd, og jeg føler meg mye tryggere i rollen som landskapsarkitekt nå enn før jeg begynte på masteroppgaven. Som enkeltperson har jeg hatt sjansen til å bestemme utfallet i alle deler av oppgaven, og det er noe jeg mest sannsynlig ikke kommer til å få sjansen til igjen med det første. Spennende oppgaver, tilsynelatende uoverkommelige utfordringer, utallige idéer og løsninger har preget alle valg i løpet av høsten. Jeg har lært mye om hvordan jeg best mulig kan formidle det jeg ønsker å vise, hvilke format som passer best for enkeltdelene og hvordan jeg kan kna det hele i hop i en helhetlig komposisjon. Alt i alt har det vært en svært givende prosess for meg, både faglig og personlig.

Howdan kommer oppgraderingen til å tas imot?

Hadde mitt forslag vært det som skulle realiseres på Bülow-Hanssens plass, tror og håper jeg lokalbefolkningen hadde satt pris på utformingen og programmeringen. Jeg mener at nøkkelen til et vellykket byrom ligger i å lytte til lokalsamfunnet og skape et område som er tilpasset deres livsstil. Jeg har forsøkt å skreddersy stedet best mulig etter brukernes ønsker og behov. Med tanke på vedlikehold er det mulig at bydelen hadde satt mindre pris på at jeg har planlagt flere buskfelt og staudefelt enn det som nå skal anlegges. Ulike synspunkt når det gjelder byutvikling vil det alltid være, men jeg mener at en balanse mellom estetikk, funksjonalitet og bærekraft er nøkkelen til å skape et vellykket og robust offentlig rom. Vakre byrom med frodig vegetasjon er en god langsiktig investering og en kjempekvalitet i tettbebygde strøk, som er viktig å prioritere for at plassen skal bli et vellykket og trivelig sted for alle som ønsker å bruke den.

BEGREPSAVKLARING

Gjenbruk - Gjenbruk omfatter både ombruk og materialgjenvinning. Begrepet anbefales ikke brukt siden det er et samlebegrep og det er mer presist å bruke de eksakte begrepene for å være entydig på hva man snakker om (Grønn byggallianse og Statsbygg, 2023).

Ombruk - Handler om å bruke ting om igjen, uten eller med liten grad av bearbeiding. Synonymt med horisontalsirkulering. Dermed kan man si at man sirkulerer materialer horisontalt. Ombruk kan deles inn i internt ombruk, hvor det ikke skjer et eierskifte, og eksternt ombruk, hvor bygningskomponentene egnet for ombruk selges eller gis bort til nye eiere (Grønn byggallianse og Statsbygg, 2023).

Oppsirkulering - En sirkulær prosess hvor bearbeiding av en bygningskomponent gir sluttproduktet en høyere verdi enn utgangspunktet (Grønn byggallianse og Statsbygg, 2023).

Nedsirkulering - Gjenvinning hvor et materiale benyttes til et materiale av dårligere kvalitet. Eksempler er bruk av knust betong som fyllmasse, eller å gjenvinne forskjellige typer plast til en udefinerbar plastfraksjon (Grønn byggallianse og Statsbygg, 2019).

Resirkulering/ gjenvinning - Enhver utnytting hvor avfallsmaterialer bearbeides til produkter, materialer eller stoffer som enten brukes til det opprinnelige formål eller til andre formål (Grønn byggallianse og Statsbygg, 2019).

10 FIGURLISTE

Figur 1: Oslo kommune med bydeler

Figur 2: Områdekart 1:2 500/A4. Kilde: Bearbejdet kartdata er FKB-data og Matrikkeldata i UTM32 Euref89 og er lastet ned fra Geonorge, mars 2021. Laget av Geovekst. Mottatt fra Gunnar Tenge ved NMBU.

Figur 3: Konsepttegning

Figur 4: Grindakers plan. Vedal (2021-c). C.2.70_ Vedlegg 2 Utendørs kosept, skrevet av Grindaker. Lastet ned 31. juli 2023.

Figur 5: Ortofoto, Geovekst, 2022. Ortofoto i UTM32 Euref89 fra 15.4.22 er lastet ned fra Norgebilder, juli 2023. Laget av Geovekst. Mottatt fra Gunnar Tenge ved NMBU.

Figur 6: Flyfoto datert 1937. Finn kart. Hentet 29. august 2023 fra <https://kart.finn.no/>

Figur 7: Flyfoto datert 1956. Finn kart. Hentet 4. desember 2023 fra <https://kart.finn.no/>

Figur 8: Flyfoto datert 1997. Finn kart. Hentet 4. desember 2023 fra <https://kart.finn.no/>

Figur 9: Design Thinking. Basert på Interaction design foundation, (u.å.). Hentet 11. desember 2023, fra <https://www.interaction-design.org/literature/topics/design-thinking>

Figur 10: Five Ways of Wellbeing. Basert på diagram fra UK Government, 2008. Hentet 18. oktober 2023, fra <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://neweconomics.org/uploads/files/five-ways-to-wellbeing-1.pdf>

Figur 11: Dimensjoner i Veileder for bymessig utforming. Oslo kommune, 2019. Hentet 17. oktober 2023, fra: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://cdn.innocode.digital/plansamarbeidet/uploads/2022/07/Vedlegg-2-ppt-Veileder-for-bymessighet-21.11.19.pdf>

Figur 12: Cradle to Cradle. Basert på M. Braungart og W. McDonough, (u.å.). Hentet 6. oktober 2023, fra <https://sempergreenwall.com/faq/what-is-cradle-to-cradle/>

Figur 13: Sommerfugldiagram/ Butterfly diagram. Basert på Ellen MacArthur foundation, (u.å.). Hentet 6. oktober 2023, fra <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy-diagram>

Figur 14: Avfallspyramiden. Basert på Grønn byggallianse og Statsbygg, (2023). Hentet 12.12.2023, fra chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://byggalliansen.no/wp-content/uploads/2023/06/Veileder_ombrukskarlegging_2023_orginal_nettsidig.pdf

Figur 15: Diagrammer fra barnetråkkrapportene, 2016, 2017 og 2018. Skjermdump. Oslo kommune ved Bydel Grünerløkka. Hentet 20. september 2023, fra <https://www.oslo.kommune.no/bydeler/bydel-grunerlokka/politikk-og-politiske-moter/politiske-saker-2019/barnetrakk-ved-grunerlokka-skole-i-2018-3>
<https://www.oslo.kommune.no/bydeler/bydel-grunerlokka/politikk-og-politiske-moter/politiske-saker-2018/barnetrakk-i-bydel-grunerlokka-i-2017-1>
<https://www.oslo.kommune.no/bydeler/bydel-grunerlokka/politikk-og-politiske-moter/politiske-saker-2017/samlerapport-og-tiltaksplan-barnetrakk-i-bydel-grunerlokka-2016-1>

KILDELISTE

Betongpark. (u.å.). Betongpark. Betongpark AS. Hentet 26. september 2023, fra <https://www.betongpark.no/skateparker-betongpark/lakkegata-skate-og-aktivitetspark>

Brattli, H. (2023). Design thinking på norsk (1. utgave). Cappelen Damm Akademisk.

Byggforsk. (2008). Fundamentering av små konstruksjoner. Hentet 11. desember 2023, fra http://byggforsk.no/dokument/278/fundamentering_av_smaa_konstruksjoner

Destination Development Association. (2017). Hentet 11. oktober 2023, fra The Power of Public Plazas—The 13 ingredients for a perfect plaza. [chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://cms9files.revize.com/loganut/Plaza%20Handout%20\(1\)_Roger%20Brooks.pdf](chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://cms9files.revize.com/loganut/Plaza%20Handout%20(1)_Roger%20Brooks.pdf)

Ellen MacArthur Foundation. (u.å.-a). Circular economy introduction. Hentet 27. oktober 2023, fra <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/topics/circular-economy-introduction/overview>

Ellen MacArthur Foundation. (u.å.-b). Cities and the circular economy. Hentet 29. august 2023, fra <https://ellenmacarthurfoundation.org/topics/cities/overview>

Ellen MacArthur Foundation. (u.å.-c). Copenhagen and Seenons | Shared by Comms. Hentet 27. oktober 2023, fra <https://emf.third-light.com/link/hjjfw9z8xpf4-p1z7fq/@/preview/1?o>

Ellen MacArthur Foundation. (2022, mars 14). First steps towards a circular built environment. Hentet 29. august 2023, fra <https://ellenmacarthurfoundation.org/articles/first-steps-towards-a-circular-built-environment>

Finn kart. (u.å.-a). FINN kart—En ledende norsk karttjeneste. FINN.no. Hentet 29. august 2023, fra <https://kart.finn.no/>

Finn kart. (u.å.-b). FINN kart—En ledende norsk karttjeneste. FINN.no. Hentet 4. desember 2023, fra <https://kart.finn.no/>

Finn kart. (2023). Historisk kart 1881 [Kart]. <https://kart.finn.no/?lng=10.78278&lat=59.92314&zoom=15&mapType=historicalm-Oslo-kart-1881%40h>

Folkehelseinstituttet. (2022). Støy, helseplager og hørselstap. Folkehelseinstituttet. Hentet 27. september 2023, fra <https://www.fhi.no/he/folkehelse/rapporten/miljo/stoy/>

Grønn Byggallianse og Statsbygg. (2019). Tenk deg om før du river. Hentet 12. desember 2023, fra <chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://byggalliansen.no/wp-content/uploads/2019/11/Tenk-deg-om-f%C3%B8r-du-river.pdf>

Grønn Byggallianse og Statsbygg. (2023). Bestilling av ombrukskartlegging – slik gjør du det. Hentet 11. september 2023, fra chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://byggalliansen.no/wp-content/uploads/2023/06/Veileder_ombrukskartlegging_2023_orginal_nettsidig.pdf

Henk Borgdorff. (2012). The conflict of the faculties: Perspectives on artistic research and academia. Hentet 10. desember 2023, fra <https://library.oapen.org/viewer/web/viewer.html?file=/bitstream/handle/20.500.12657/32887/595042.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Henriksen, A. H. (2023). Iterativ. I Store norske leksikon. Hentet 7. desember 2023, fra <https://snl.no/iterativ>

Industrimuseum. (u.å.). Hasle Brug A/S | Industrimuseum—Norsk museumsnettverk for industrihistorie. Hentet 29. august 2023, fra http://industrimuseum.no/bedrifter/haslebruga_s

Interaction Design Foundation. (u.å.). What is Design Thinking? — Updated 2023. The Interaction Design Foundation. Hentet 11. desember 2023, fra <https://www.interaction-design.org/literature/topics/design-thinking>

James Q. Wilson & George L. Kelling. (1982). Broken Windows: The Police and Neighborhood Safety. The Atlantic Monthly.

Jody Aked, Nic Marks, Corrina Cordon, & Sam Thompson. (2008). Five ways to wellbeing. The UK Government's Foresight programme. Hentet 18. oktober 2023, fra <chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://neweconomics.org/uploads/files/five-ways-to-wellbeing-1.pdf>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2016). Byrom—En Idehåndbok. Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Hentet 7. september 2023, fra chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://www.regjeringen.no/contentassets/c6fc38d76d374e77ae5b1d8dcdbbd92a/byrom_idehandbok.pdf

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2017). Bærekraftige byer og sterke distrikter. Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Hentet 18. oktober 2023, fra <chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://distriktsenteret.no/wp-con->

<tent/uploads/2021/06/Barekraftige-byer-og-sterke-distrikter.-Diskusjonsnotat.pdf>

Miljødirektoratet. (u.å.-a). Sirkulær økonomi—Miljødirektoratet. Miljødirektoratet/Norwegian Environment Agency. Hentet 18. oktober 2023, fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/avfall/sirkular-okonomi/>

Miljødirektoratet. (u.å.-b). Støy og støyregelverket—Miljødirektoratet. Miljødirektoratet/Norwegian Environment Agency. Hentet 11. september 2023, fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/forurensning/stoy/forvaltning-av-stoy/>

Nick Robinson. (1992). The Planting Design Handbook. Routledge. Hentet 12. desember 2023, fra <chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://regwickings.files.wordpress.com/2013/09/planting-design-handbook.pdf>

Nordbye, L. L., & Nuno, A. (2023). Mer enn bare grønt Arkitektur. Hentet 11. desember 2023, fra <https://www.arkitektur.no/meninger/debatt/mer-enn-bare-groent/>

Oslo byleksikon. (u.å.-a). Bülow-Hanssens plass – Oslo Byleksikon. Hentet 6. desember 2023, fra https://oslobyleksikon.no/side/B%C3%BClow-Hanssens_plass

Oslo byleksikon. (u.å.-b). Carl Berners plass – Oslo Byleksikon. Byvandring - Carl Berner. Hentet 29. august 2023, fra https://oslobyleksikon.no/side/Carl_Berners_plass

Oslo byleksikon. (u.å.-c). Carl Berners plass – Oslo Byleksikon. Hentet 6. desember 2023, fra https://oslobyleksikon.no/side/Carl_Berners_plass

Oslo byleksikon. (u.å.-d). Hasle Bruk – Oslo Byleksikon. Hentet 29. august 2023, fra https://oslobyleksikon.no/side/Hasle_Bruk

Oslo byleksikon. (u.å.-e). Sophies Minde – Oslo Byleksikon. Hentet 29. august 2023, fra https://oslobyleksikon.no/side/Sophies_minde

Oslo kommune. (2017a). Barnetråkk – Sinsen skole. Hentet 14. november 2023, fra <chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13275777-1523017153/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20Gr%C3%BCnerl%C3%B8kka/Politikk%20i%20Bydel%20Gr%C3%BCnerl%C3%B8kka/Politiske%20saker%20i%20Bydel%20Gr%C3%BCnerl%C3%B8kka/2018/2018-04-17%20Barnetr%C3%A5kk%20i%20bydel%20Gr%C3%BCnerl%C3%B8kka%20i%202017/Barnetr%C3%A5kk%20Sinsen%20skole.pdf>

Oslo kommune. (2017b). Samlerapport og tiltaksplan—Barnetråkk i bydel Grünerløkka 2016. Oslo kommune. Hentet 20. september 2023, fra <https://www.oslo.kommune.no/bydeler/bydel-grunerlokka/politikk-og-politiske-moter/politiske-saker-2017/samlerapport-og-tiltaksplan-barnetrakk-i-bydel-grunerlokka-2016-1>

Oslo kommune. (2018). Barnetråkk i bydel Grünerløkka i 2017. Oslo kommune. Hentet 20. september 2023, fra <https://www.oslo.kommune.no/bydeler/bydel-grunerlokka/politikk-og-politiske-moter/politiske-saker-2018/barnetrakk-i-bydel-grunerlokka-i-2017-1>

Oslo kommune. (2019). Barnetråkk ved Grünerløkka skole i 2018. Oslo kommune. Hentet 20. september 2023, fra <https://www.oslo.kommune.no/bydeler/bydel-grunerlokka/politikk-og-politiske-moter/politiske-saker-2019/barnetrakk-ved-grunerlokka-skole-i-2018-3>

Oslo kommune. (2020). Veileder for bymessig utforming. Oslo kommune. Hentet 17. oktober 2023, fra <chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://cdn.innocode.digital/plansamarbeidet/uploads/2022/07/Vedlegg-2-ppt-Veileder-for-bymessighet-21.11.19.pdf>

Oslo kommune. (2021). Sophies Minde. Oslo kommune. Hentet 18. september 2023, fra <https://www.oslo.kommune.no/slik-bygger-vi-oslo/sophies-minde/>

Regjeringen. (2016). Berekraftige byar og sterke distrikt. Regjeringen. Hentet 17. oktober 2023, fra <chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://www.regjeringen.no/contentassets/d15e0f19e7d9439ea5c1b08ba888bdd1/nn-no/pdfs/st-201620170018000dddpdfs.pdf>

Rittel & Webber. (1973). Dilemmas in a General Theory of Planning. Hentet 18. septermber 2023, fra chrome-extension://efaidnbmnnnibpajpcglclefindmkaj/https://www.sympoetic.net/Managing_Complexity/complexity_files/1973%20Rittel%20and%20Webber%20Wicked%20Problems.pdf

Statens vegvesen. (u.å.-a). N200:2022 | Viewer. Hentet 10. desember 2023, fra <https://viewers.vegnorm.vegvesen.no/product/859942/nb#id-af719bfd-c351-4026-e4a6-e64d83aca9a9>

Statens vegvesen. (u.å.-b). Vegkart. Hentet 3. desember 2023, fra [https://vegkart.atlas.vegvesen.no/#kartlag:geodata/@263954,6650748,14/hva:\(id-540\)-/valgt:1013756219:540](https://vegkart.atlas.vegvesen.no/#kartlag:geodata/@263954,6650748,14/hva:(id-540)-/valgt:1013756219:540)

Statistikkbanken. (u.å.-a). Statistikkbanken Oslo kommune. Hentet 8. september 2023, fra <https://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview/>

Statistikkbanken. (u.å.-b). Statistikkbanken Oslo kommune. Hentet 4. desember 2023, fra <https://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview/>

Statistikkbanken. (2022). Statistikkbanken Oslo kommune. Hentet 3. desember 2023, fra <https://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview/>

Statistikkbanken. (2023-a). Demografistatistikk for delbydel Rodeløkka, Sinsen og Sofienberg. Hentet 8. september 2023, fra http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview/index.jsp?headers=aar_va&rode01subset=301020204+-+301020206&stubs=rode01&stubs=alder_be013&measure=common&kjonn_vaslice=3&virtualslice=antall_value&layers=kjonn_va&layers=virtual&study=http%3A%2F%2F10.134.180.90%3A80%2Fobj%2FStudy%2FBe01-Befolkningen-etter-bydel-delbydel-grunnkrets-kjonn-og-alder-2017v2&aar_vaslice=2023&mode=cube&v=2&virtualsubset=antall_value&alder_be013subset=9%2C1+-+8&kjonn_vasubset=3&measuretype=4&rode01slice=301020204&cube=http%3A%2F%2F10.134.180.90%3A80%2Fobj%2Fcube%2FBe01-Befolkningen-etter-bydel-delbydel-grunnkrets-kjonn-og-alder2017v2_C1&aar_vasubset=2023&alder_be013slice=9&top=yes

Statistikkbanken. (2023-b). Flyttinger i bydelene i Oslo. Hentet 8. september 2023, fra http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview/index.jsp?headers=Flyttingertil&stubs=Flyttingerfra&measure=common&virtualslice=Flyttinger_value&layers=r&layers=virtual&Flyttingerfrasubset=30101+-+30118&study=http%3A%2F%2F10.134.180.90%3A80%2Fobj%2FStudy%2FFlytting-fra-bydel-delbydel&Flyttingerfrasilice=30101&Flyttingertillice=999&mode=cube&virtualsubset=Flyttinger_value&v=2&r=2021&rsubset=2021&measuretype=4&cube=http%3A%2F%2F10.134.180.90%3A80%2Fobj%2Fcube%2FFlytting-fra-bydel-delbydel_C1&rslice=2021&Flyttingertilsubset=999%2C3+-+99&top=yes

Statistisk sentralbyrå. (2021). Idrett og friluftsliv, levekårsundersøkelsen 2021. SSB. Hentet 4. desember 2023, fra <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/statistikk/idrett-og-friluftsliv-levekarsundersokelsen>

Statistisk sentralbyrå. (2023-a). Befolkningsstatistikk på kart fra SSB. Hentet 11. desember 2023, fra <https://kart.ssb.no/befolkning>

Statistisk sentralbyrå. (2023-b). De 10 største byene, tettstedene og kommunene i Norge. SSB. Hentet 25. oktober 2023, fra <https://www.ssb.no/befolkning/folketall/artikler/de-storste-byene-og-tettstedene-i-norge>

Stein Erik Kirkebøen. (2017). «Vakre vegers pris»: Hederlig omtale til Carl Berners plass. Hentet 28. august 2023, fra <https://www.aftenposten.no/oslo/i/J9IzR/vakre-vegers-pris-hederlig-omtale-til-carl-berners-plass>

Stiftelsen Sophies Minde. (u.å.). Om stiftelsen | Stiftelsen Sophies Minde. Hentet 29. august 2023, fra <https://www.ssm.no/om-stiftelsen-31296s.html>

Tande, K. M. (2023). Åndsverk. I Store norske leksikon. Hentet 10. desember 2023, fra <https://snl.no/%C3%A5ndsverk>

Vedal (2021-a). C.2.01-06 Sophies Minde Barnehage – Forutsetninger LARK, skrevet av Grindaker. Lastet ned 31. juli 2023.

Vedal (2021-b). C.2.70 Utendørs beskrivelse, skrevet av Oslo kommune. Lastet ned 31. juli 2023.

Vedal (2021-c). C.2.70_ Vedlegg 2 Utendørs kosept, skrevet av Grindaker. Lastet ned 31. juli 2023.

Vedal (2021-d) WSP 01 - Mulighetsstudie for ombruk, skrevet av wst. Lastet ned 31. juli 2023.

Vikøren, B. M., & Pihl, R. (2023). SWOT-analyse. I Store norske leksikon. Hentet 10. desember 2023, fra <https://snl.no/SWOT-analyse>

William H. Whyte. (1980). The Social Life of Small Urban Spaces. Hentet 1. november 2023, fra chrome-extension://efaidnbmnnnibp-cajpcglclefindmkaj/https://streetlifestudies.files.wordpress.com/2017/06/1980_whyte_small_spaces_book.pdf

William McDonough & Michael Braungart. (2009). Cradle to cradle: Remaking the way we make things. Vintage (forlag).

Kartgrunnlag

CADMapper (2023). © OpenStreetMap-bidragsyterne. 3D-modell over området rundt Carl Berners plass. Open Database License: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>. Kartdata er hentet fra OpenStreetMap Foundation. Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0: <https://www.openstreetmap.org/copyright> (lest 06.12.2023).

Geonorge (2021). FKB-data og Matrikkeldata i UTM32 Euref89 og er lastet ned fra Geonorge, mars 2021. Laget av Geovekst. Mottatt

fra Gunnar Tenge ved NMBU.

Enerhaugen Arkitektkontor A/S (2023). Revit-modell av Sophies Minde. Lastet ned 07.09.2023.

Muntlige referanser

Uten navn (2023). Intervju med barnefamilie (20.09.2023)

Uten navn (2023). Intervju med parkforvalter i Bydel Grünerløkka (14.09.2023)

Uten navn (2023). Intervju med styremedlem (20.09.2023)

Uten navn (2023). Intervju med tidligere styreleder (11.09.2023)

VEDLEGG

Vedlegg 1 - Godkjenning av Sikt

Vedlegg 2 - Informasjonsskriv og samtykkeskjema til intervjuobjekter

Vedlegg 3 - Intervjuguide personlig intervju med bydelen

Vedlegg 4 - Intervjuguide personlig intervju

Vedlegg 5 - Intervju med barnefamilie

Vedlegg 6 - Intervju med parkforvalter

Vedlegg 7 - Intervju med styremedlem i nabolagets velforening

Vedlegg 8 - Intervju med tidligere styremedlem

Vedlegg 1

[Meldeskjema](#) / [Masteroppgave i landskapsarkitektur - områdeløft gjennom ombruk](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer	Vurderingstype	Dato
381895	Standard	30.08.2023

Tittel

Masteroppgave i landskapsarkitektur - områdeløft gjennom ombruk

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet – NMBU / Fakultet for landskap og samfunn / Institutt for landskapsarkitektur

Prosjektansvarlig

Kathrine Omnia Strøm

Student

Synne S. Nordby

Prosjektperiode

07.08.2023 - 01.02.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 01.02.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. Vi har nå vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt og hvilke databehandlere du kan bruke. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.).

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Masterprosjekt: Bülow-Hanssens plass – et områdeløft gjennom ombruk og gjenbruk

Ønsker du å delta i masterprosjektet hvor formålet er å undersøke hvordan Bülow-Hanssens plass kan oppgraderes ved hjelp av ombruk og gjenbruk? I dette skrivet gir jeg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Bülow-Hanssens plass er en liten bypark med stort potensial. Området er preget av høyt tempo, som nærliggende til et av Oslos mest trafikkerte knutepunkt. Plassen ligger sør for Sophies Mindes, som i disse dager totalrenoveres. I den anledning er det også planlagt en transformasjon av Bülow-Hanssens plass. Jeg ønsker å undersøke hvilke tiltak man kan gjøre for å øke den kvalitative opplevelsen av Bülow-Hanssens plass.

Gjennom samtaler vil jeg undersøke problemstillingen «Hvordan kan Bülow-Hanssens plass transformeres til et sted det er godt å oppholde seg, ved bruk av materialene som allerede er der?». Jeg ønsker å komme i kontakt med deg som bor i Christian Michelsens gate 1-17, Carl Berners Plass 2 eller Jørgen Løvlands gate 1. Sameier og borettslag som ønsker å delta, men ikke ønsker å stille til intervju, kan bli tilsendt en spørreundersøkelse på nettet.

Prosjektet er en masteroppgave i landskapsarkitektur ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, NMBU. Arbeidet startet i august 2023 og avsluttes i februar 2024. Dataen som innhentes vil ikke benyttes utenom prosjektet, og vil slettes etter at prosjektet er gjennomført, senest innen 1. februar 2024.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Prosjektet er ledet av masterstudent Synne S. Nordby. Veileder og ansvarlig for oppgaven er dosent Kathrine O. Strøm ved Institutt for landskapsarkitektur ved NMBU.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalgsriterier for å delta i prosjektet er primærbrukere basert på geografisk tilhørighet til området.

Hva innebærer det for deg å delta?

Om du ønsker å delta på intervju betyr det at du deltar på et fysisk eller digitalt intervju. Intervjuet vil ta om lag 1 time og vil inneholde spørsmål om Bülow-Hanssens plass, opplevelser og bruk av området, dine tanker om hvordan det er tilrettelagt for bruk og opphold, og hvordan det eventuelt kan forbedres. Hvis det samtykkes til det, vil det bli tatt lydopptak av intervjuet og skriftlige notater.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helt trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg, dersom du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålende jeg har beskrevet i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernreglementet. Kun jeg,

masterstudent Synne S. Nordby og min veileder Kathrine O. Strøm kommer til å ha tilgang til informasjonen gitt av intervjuobjektet.

Personopplysninger som vi tar i bruk i oppgavens sluttprodukt omfatter kjønn, alder og boområde (ikke adresse) og sentrale funn fra intervjuene. Disse vil presenteres i sluttproduktet. Navnet ditt og kontaktopplysninger vil ikke presenteres. I bearbeidelsen vil vi erstatte dem med en kodes som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Dette gjøres for å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til dine personopplysninger.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 01. februar 2024, og alle data vil slettes til denne datoen.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Institutt for landskapsarkitektur ved Fakultet for landskap og samfunn på Norges miljø- og biovitenskapelige universitet har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Institutt for landskapsarkitektur v/ masterstudent
Synne S. Nordby
epost: synne.staff.nordby@nmbu.no
telefon: 412 86 240

Eller veileder:
Kathrine Omnia Strøm
E-post: Kathrine.omnia.strom@nmbu.no
Mobil: 672 31 405

Vårt personvernombud ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU):
Hanne Pernille Gulbrandsen
E-post: personvernombud@nmbu.no
Mobil: 402 81 558

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:
Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

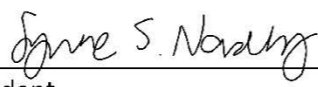
Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke opplysninger jeg behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
 - Å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
 - Å få slettet personopplysninger om deg
 - Å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger
-

Med vennlig hilsen,

 Prosjektansvarlig
 Kathrine O. Strøm

 Student
 Synne S. Nordby

Vedlegg 3

Intervjuguide – Personlig intervju med bydelen

Masteroppgave: Bülow-Hanssens plass: Områdeløft gjennom gjenbruk og ombruk

Master i landskapsarkitektur, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Intervjuspørsmål, dybdeintervju'

1. Hva er din rolle i din organisasjon, og hvor lenge har du hatt den posisjonen?
2. Hva er det din organisasjon har ansvar for på stedet?
3. Hva slags forhold har du til parken?
4. Hvordan opplever du at parken brukes? Er det årstidsvariasjoner i bruk?
5. Hvordan bruker ulike brukergrupper parken?
6. Har det vært utfordringer knyttet til parken?
7. Hvilke tiltak tror du kan løse utfordringene?
8. Hva fungerer godt/ hva fungerer dårlig?
9. Har det vært konflikter mellom brukergrupper (for eksempel naboer/ besøkende)?
10. Av grøntområdene i Oslo, hvilke oppsøker du personlig og hvilke kvaliteter er det som drar deg dit?
11. Hva tror du skal til for at flere ønsker å oppholde seg på Bülow-Hanssens plass?
12. Hvordan ser deres arbeid med området ut fremover?

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Bülow-Hanssens plass – et områdeløft gjennom gjenbruk», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- Å delta på intervju som tas opp på lydopptak.
- At personopplysninger om boområde, kjønn og rolle i organisasjon (hvis objektet har en rolle) som kan være personidentifiserende vil presenteres i prosjektets sluttprodukt.
- Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4

Synne S. Nordby

Intervjuguide – Personlig intervju

Masteroppgave: Bülow-Hanssens plass: Områdeløft gjennom gjenbruk og ombruk

Master i landskapsarkitektur, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Intervjuspørsmål, dybdeintervju

1. Hva er din rolle i organisasjonen og hvor lenge har du hatt den rollen?
2. Hvor lenge har du bodd i området rundt Bülow-Hanssens plass?
3. Hva var det som gjorde at du valgte å flytte dit?
4. Hva slags forhold har du til parken?
5. Bruker du Bülow-Hanssens plass? Hvordan bruker du parken?
6. Hvilken tid på døgnet brukes parken av besøkende? Opplever du at det er forskjeller i bruk knyttet til årstid?
7. Hvilke deler av parken mener du benyttes mest/ hvilke benyttes minst?
8. Hvilke brukergrupper opplever du benytter seg av parken? Mest/ minst? Hvordan benytter de ulike gruppene parken?
9. Opplever du at det er utfordringer mellom brukergrupper i parken (naboer/ besøkende mm.)?
10. Opplever du noen utfordringer knyttet til Bülow-Hanssens plass?
11. Er det noe du synes fungerer godt/ dårlig på Bülow-Hanssens plass? Hvorfor?
12. Er det noe du oppsøker på Bülow-Hanssens plass?
13. Er det noe du unngår på Bülow-Hanssens plass?
14. Når du oppsøker et grøntområde i nærheten, hvilket oppsøker du og hvilke kvaliteter er det som drar deg dit?
15. Hva tror du skal til for at flere ønsker å oppholde seg på Bülow-Hanssens plass?

Vedlegg 5

Synne S. Nordby

Intervjuguide – Personlig intervju

Masteroppgave: Bülow-Hanssens plass: Områdeløft gjennom gjenbruk og ombruk

Master i landskapsarkitektur, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Barnefamilie

Dato: 20/9 2023

Intervjuspørsmål, dybdeintervju

1. Hvor lenge har du bodd i området rundt Bülow-Hanssens plass?

Informanten har bodd i området i et par måneder, siden før sommeren i 2023.

2. Hva var det som gjorde at du valgte å flytte dit?

Hen lette etter et sted å bo som var sentralt, men som også var i nærheten av jobb og som ikke var så dyrt å leie. Leiligheten og området var ideell for informanten, og den største faktoren for valget av bopel. Og at leiligheten er fra en tid og stil de liker.

3. Hva slags forhold har du til parken?

Vi bruker egentlig ingen tid der, bruker stedet kun til gjennomgang. Vi har vært der, da vi først flyttet inn var det markert arrangert av velforeningen. Men dette er nå flyttet til andre siden av gaten. Men vi bruker ikke parken mye. Det er ikke mye skygge eller gode sitteplasser i skyggen, det er viktig når man har barn. Det er heller ikke en park som føles for beboerne på grunn av den store parkeringsrekken mellom bygårdene og parken, i tillegg til svarthyllrekken. Det føles ikke innbydende for beboerne, med en barriere mellom oss og dem. I tillegg føles parken litt søplete og dårlig ivaretatt. Særlig nå med byggingen, man får ikke lyst til å være der. Lekeplassen virket det som om ingen tok vare på, ingen tok vare på det som kunne vært et fint basseng. Inngangen fra CB er skjult mellom søppelkasser og avfall fra restaurantene i området. Det er ikke veldig inviterende når man kommer fra trikken eller CB plass. Muligens litt lukt og rotter er ikke innbydende. Sameiet har slitt med rotteinvasjon i søppelkuret også, Sø-vest i parken. Så det er også en bidragsyter til at man ikke får en god følelse av parken.

4. Bruker du Bülow-Hanssens plass? Hvordan bruker du parken?
5. Hvilken tid på døgnet brukes parken av besøkende? Opplever du at det er forskjeller i bruk knyttet til årstid?

De fleste oppsøker parken på dagtid, men overraskende mange oppsøker parken sent på kveldene også. Men også på dagtid hvis det er fint vær, om sommeren soler folk seg på plassen. Det er også én som driver og snekrer i parken, det er fint at de som bor inntil parken bruker den på den måten også. Men også mange fylliker sent på kvelden som hoier og ringer på dørklokken osv. Når folk ringer på er det veldig irriterende, for det vekker alle i leiligheten. Tilfeldige karakterer.

Det er færre som benytter seg av parken når det er kaldere i luften, og bruken har avtatt merkbart utover høsten. Det er roligere på kveldstid. Nå er det mer brukt av byggarbeiderne på Sophies Minde, som tar pausen sin i parken.

6. Hvilke deler av parken mener du benyttes mest/ hvilke benyttes minst?

Rundt bassenger der det er benker brukes ofte. Men benkebordene brukes enda mer. Når vi setter oss i parken, er det der vi setter oss. Det er ikke å si fordi i den siste tiden har valglokalet tatt opp veldig mye av parken, og siden har parken blitt sperret av, så det er kun noen deler som er tilgjengelig. Bussholdeplassen er travel, tett pakket og veien er generelt forurenset og støyetet.

7. Hvilke brukergrupper opplever du benytter seg av parken? Mest/ minst? Hvordan benytter de ulike gruppene parken?

Det er veldig få barn og unge som bruker parken, det ser vi omtrent aldri. Veldig mange eldre som drikker øl, døgnet rundt. Over sommeren har mange spilt høy musikk til sent på kveld i parken og unge voksne uten barn bruker parken mest for å sole seg og lese bok. Av og til er det hundeluftere der og foreldre med barnevogn som setter seg ned. Noen bruker parken som snarvei.

De fleste brukerne gjør tilsynelatende ikke-planlagte aktiviteter, og oppholder seg kortvarig i parken. Det er ikke mange som bruker parken, for det er lite program der. Stedet egner seg best for kortvarig sitting. Vi skulle bare ønske at parken var koseligere.

8. Opplever du at det er utfordringer mellom brukergrupper i parken (naboer/ besøkende mm.)?

Bråk og støy sent på kvelden og nattetid er den største utfordringen fra parken. Ellers er det også mye støy fra trafikken, med tungtransport, busser og sirener fra utrykningsfartøy. Trikken oppleves ikke så sjenerende som trafikken fra Christian Michelsens gate. Noen ganger røyker noen hasj i parken, men ikke ofte.

9. Opplever du noen utfordringer knyttet til Bülow-Hanssens plass?
10. Er det noe du synes fungerer godt/ dårlig på Bülow-Hanssens plass? Hvorfor?

Vi elsker trærne og buskene og at det er mye godt etablert vegetasjon. Svenskeasaléen er en vakker avgrensning mot trikken. Det stenger ute trafikken en liten bit, man kan fremdeles høre det, men man ser det hvert fall ikke like mye. Bjørketrealéen lengst vest, bjørketræene er pene. Bassenget er i prinsippet en fin ting, men det må vedlikeholdes. Hvis det var pent utført og i drift, ville det vært kjempefint. Da ville folk dratt dit om sommeren for å vasse og dyppe føttene på varme dager.

11. Er det noe du oppsøker på Bülow-Hanssens plass?
12. Er det noe du unngår på Bülow-Hanssens plass?
13. Når du oppsøker et grøntområde i nærheten, hvilket oppsøker du og hvilke kvaliteter er det som drar deg dit?

Om sommeren drar vi litt lenger unna, for eksempel til Torshovdalen. Det er ikke følelsen av å være i en hage, og det er ikke attraktivt nok til å ikke oppsøke andre parker i nærheten. For eksempel om vi vil dra et sted så er botanisk hage et sted vi er veldig glade i. Når vi er ute og går i nærmiljøet er det et veldig fint skogsområde med villbringebær ved villa Sorgenfri. Hvis vi skulle hatt piknik i området i nærheten av hjemme hadde vi dratt dit. Man merker at området har vært en prakthage. En veldig fin skjult perle. Området har skygge, naturlig vegetasjon og man føler at man er omringet av grønne elementer. Det er mye mer stille, og er avgrenset på alle kanter. Det er fint. Og bringebærene er en fin ekstra attraksjon.

14. Hva tror du skal til for at flere ønsker å oppholde seg på Bülow-Hanssens plass?

For at folk skal oppholde seg mer på BHP er det viktig å ha en ordentlig inngang, også for beboerne. For eksempel fjerne to parkeringsplasser og lage ordentlige innganger for beboerne til parken. Fra trikestoppet burde det også være en penere inngang. Mer skygge i parken og flere sitteplasser. Noen av lekeapparatene var også veldig kjedelige og kun ment for små barn. Det hadde vært fint å ha noen naturlige elementer, noe som er mer vennlig for flere aldre. For eksempel naturlige elementer som også kan brukes av voksne. Bassenget burde også oppgraderes og brukes som det er ment å brukes. Da hadde det vært et potensial for at folk som bor lenger unna hadde dratt til BHP fordi det var ting å oppsøke der. Vi liker engelske hager, naturlige linjer og skygge. Buskene ved parkens kanter er veldig tette, man kan beholde de fleste, men fjerne noen sånn at det er mer innbydende å gå inn i parken. De fungerer som en barriere. Det er fint at parken er litt skjult, sånn som det er i dag. Men, det hadde vært fint om den var litt mer åpen og tilknyttet til området. Da hadde det vært en veldig fin gåtur fra kolonihagen til parken, forbi Sophies Minde og opp til villa Sorgenfri.

Intervjuguide – Personlig intervju

Masteroppgave: Bülow-Hanssens plass: Områdeløft gjennom gjenbruk og ombruk

Master i landskapsarkitektur, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Bydelen, 14. september 2023

Intervjuspørsmål, dybdeintervju

1. Hva er din rolle i din organisasjon, og hvor lenge har du hatt den posisjonen?

Svar: Jeg er parkforvalter i Bydel Grünerløkka og har hatt den rollen siden 2004.

2. Hva er det din organisasjon har ansvar for på stedet?

Svar: I Oslo kommune forvaltes lokale parker av bydel, mens større parkdrag forvaltes av Bymiljøetaten. Bülow Hanssens plass er en lokal park og forvaltes derfor av bydelen. I tillegg til de større parkdragene har Bymiljøetaten også driftsansvar for belysning og trær, her også på Bülow Hanssens plass. Resten forvaltes av bydel.

3. Hva slags forhold har du til parken?

Svar: Parkforvalter

4. Hvordan opplever du at parken brukes? Er det årstidsvariasjoner i bruk?

Svar: Brukes av beboere i lokalmiljøet, lekeplassen benyttes av barn lokalt og barn på vei til/fra barnehagen. Parken har også vært oppholdssted for et rusmiljø i lengre tid. De siste årene har Carl Berner Vårt nabolag tatt i bruk parken til julegranstenning og andre arrangementer, noe bydelen ser positivt på og som bidrar til økt bruk av parken.

5. Hvordan bruker ulike brukergrupper parken?

Svar: Se svar ovenfor.

6. Har det vært utfordringer knyttet til parken?

Svar: Utfordringer med et rusmiljø i parken. Særlig utfordrende med nedgraving av brukerutstyr i støtsand på lekeplass. Gjentakende hærverk på vannspeil.

7. Hvilke tiltak tror du kan løse utfordringene?

Svar: Bydelen satte inn tiltak som oppgradering av lekeplass, oppsøkende virksomhet og senest økt aktivitet i parken i regi Carl Berner Vårt nabolag. Det er ikke meldt om disse utfordringene de siste årene.

8. Hva fungerer godt/ hva fungerer dårlig?

Svar: Bruken av plassen har tatt seg opp ved at Carl Berner Vårt nabolag har aktiviteter der. Nå er plassen en anleggsplass i 3 år og vil deretter få en helt ny funksjon som inngangsparti til bydelens nye administrasjonsbygg og ulike innbyggertjenester. Dette vil aktivere plassen på en ny måte.

9. Har det vært konflikter mellom brukergrupper (for eksempel naboer/ besøkende)?

Svar: Rusmiljøet har vært utfordrende og gjort at andre ikke oppsøker parken. Dette har nå endret seg til det bedre.

10. Av grøntområdene i Oslo, hvilke oppsøker du personlig og hvilke kvaliteter er det som drar deg dit?

Svar: Jeg bor ikke lenger i Oslo. Oppsøker parkene i bydelen i jobbsammenheng.

11. Hva tror du skal til for at flere ønsker å oppholde seg på Bülow-Hanssens plass?

Svar: Nye funksjonaliteter i forbindelse med at bydelsadministrasjonen og ulike innbyggertjenester og barnehage vil vitalisere plassen på en ny måte.

12. Hvordan ser deres arbeid med området ut fremover?

Svar: Parken er et anleggsområde de neste tre årene, med unntak av et mindre område. Dette driftes som normalt i påvente av oppgradering av parken etter endt byggeperiode.

Intervjuguide – Personlig intervju

Masteroppgave: Bülow-Hanssens plass (BHP): Områdeløft gjennom gjenbruk og ombruk

Master i landskapsarkitektur, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Sameiet Carl Berners plass 3 og Christian Michelsens gate 1-3

Rolle i organisasjon: tidligere styreleder 1

Dato: 11. september 2023

Intervjuspørsmål, dybdeintervju

1. Hvor lenge har du bodd i området rundt Bülow-Hanssens plass?

Jeg flyttet hit i 1996.

2. Hva var det som gjorde at du valgte å flytte dit?

Jeg var fasinert av leiligheten, med balkong med utsikt mot en stor plass, med en akse i et godt planlagt byrom som er planlagt på 30-tallet. Det er en verneplan for området og det er begrenset hva man kan gjøre med bebyggelsen her. Sånn sett er BHP en del av en helhet. Jeg er veldig interessert i arkitektur og landskapsarkitektur, og da blir det veldig interessant med et område som det her. Spesielt etter det er pusset opp.

Det er en helt annen verden fra 96 til i dag, det er totalt forandre fra midten av 90-tallet til nå. For det første er det et grønt teppe når jeg kikker ut fra balkongen, jeg ser nesten ikke biler. Det er trær overalt og det er mye mindre forurensning på grunn av el-kjøretøy. Jeg ser det også inni leiligheten, at det legger seg mindre støv i leiligheten. Beboerne har også forandret seg, det er en helt annen type beboere her nå virker det som. Da jeg flyttet inn var det et sameie med mange rusmisbrukere og sosialklienter som leide leiligheten. Skapte store veldig problemer i kvartalet, og BHP. Da jeg flyttet hit var parken ganske lik, bare enda dårligere vedlikeholdt.

3. Hva slags forhold har du til parken?

Parken er en del av helheten jeg er veldig glad i, og jeg har lært meg å sette pris på området, fordi jeg synes det er kult å bo her. Det er som en landsby, alltid når jeg går ut treffer jeg kjente. Og nå har vi ikke de sosiale problemene som var inne i bygningene, det er en del problemer her fortsatt ute. Det er en del av å bo midt i en by, men det er bedre. Intakt med boligprisene har typen beboere forandret seg. For nå er det mange som har kjøpt av de som bor her, det var det ikke før. Før var det mange som leide ut via sosialkontorene, de sosiale problemene som var internt er jo helt borte. Det er helt strøket, og oppgradert.

Jeg tror dette gjenspeiler seg på BHP, det er ikke så mange narkomane. Før var det direkte utrygt å gå der på kvelden.

4. Bruker du Bülow-Hanssens plass? Hvordan bruker du parken?

Jeg bruker den til at den er der, jeg går jeg til andre steder på tvers gjennom fordi det er fint. Fin liten mini park. På sommeren er det en del som bruker den til å grille og sole seg. Og så sitter det litt løse elementer rundt bassenget, som det kom vann i for noen år siden, men jeg tror ikke det er noe vann igjen der nå. Der bruker det å sitte en del litt løse elementer, men det er ikke de tunge narkomane, men heller de litt slitne karakterene. På meg virker det som om det er litt forskjellige typer som prøver å få eierskap til parken, alt fra de loslitte bomsen, til barnefamilier, til folk som skal sole seg og kanskje ta en øl. Her komme det folk fra alle mulige typer. Carl Berners plass er en smeltedigel. Det er ikke en ghetto, men det har ganske mye innvandrere, mange sosialklienter, ganske mange unge som har god råd, noen barnefamilier, en del pensjonister. Man har virkelig alt.

5. Hvilken tid på døgnet brukes parken av besøkende? Opplever du at det er forskjeller i bruk knyttet til årstid?

Det er ikke særlig mange der på kvelden, men på dagen varierer det litt. Det er veldig mange som går gjennom på kryss og tvers. Plassen er et hyggelig sted å gå gjennom. Noen lufter hunder. Jeg har vært styreleder i styret i mange år, og jeg kjenner godt til det meste. Jeg tror nesten jeg er en av de eldste som fortsatt bor i huset. Folk som ikke hadde tilknytning til stedet forsvant, og stadig var det yngre folk som flyttet inn, gjerne enslige eller par. Det er ikke så store leiligheter, de fleste av dem. Leilighetene er litt over 40 kvm. Når det gjelder årstid, er det er ikke akkurat et sted for å gå på ski. Folk går på kryss og tvers også på vinteren. Det er ikke særlig fristende å sitte der. Jeg vet ikke om de er noe flinke til å fjerne snøen på gangveiene. Men min store kjepphest er vedlikehold. Det er viktigere enn alt annet, men dessverre tenker ikke våre politikere på den måten. Jeg vet ikke om de kjenner historien da de renoverte hele Carl Berners plass? Det var bare asfalt da jeg flyttet hit, det var ingen trær her eller noe som var grønt. Og så har de bruke hundretalls millioner på å fjerne asfalt, legge nye rør, lage denne beramte firkantede og plante disse trærne. Men vedlikehold er helt elendig.

Kirsebærtrærne er en turistattraksjon og våren, og man ikke finner dem mange andre steder i Norge. Jeg ser sammenheng mellom BHP og trekantparken ved Rosenhoff, og den har blitt helt ødelagt etter de bygde blokken østenfor. Ble laget samtidig som CB, og blokken ødela mye av den parken, og så har det vært veldig lite vedlikehold. Jeg har prøvd å sende melding til bydelen, men får ikke svar. Det er helt meningsløst. Jeg er litt usikker på om det er noe ansvarsfraskrivelse, for noe av det er statens vegvesen og noe Oslo kommune. Og da faller det mellom alle stoler. Inni firkanten vokser det busker og ugress, for så var det en helhetlig planting av bergenia som dekkplante.

Før var det veldig bra, nå virker det sjuskete, men i utgangspunktet veldig bra. Sameiet har også prøvd å ha en dialog med kommunen om BHP, men det har varierende resultat.

Blant annet svarhyllikken er overvokst, skuffende vedlikehold av kommunen. En gang skar vi selv ned de grenene som hadde begynt å henge på bilene på vår parkeringsplass, og da fikk vi påpakning av kommunen for å ta oss til rette. Ingenting skjedde, men til slutt fikk vi dem til å ta et skipertak. Men det er så vidt de gidder å klippe plenen.

Svenskeasal mot Trondheimsveien er kjempefine.

De har fått opp ny belysning, men de burde kanskje fjernet mispelhekkene. Og la det være plen hele veien mellom trærne. Skal man først ha noe her, burde man ha noe som ser bedre ut.

Hekken sperrer.

Før parken kom var det drosjeholdeplass, så har de plantet de trærne etter.

6. Hvilke deler av parken mener du benyttes mest/ hvilke benyttes minst?

Det er rundt bassenget og benkene at det kanskje er mest, og så ligger folk på plene om sommeren. Litt i hvert fall. Og så har vi valglokale. Det er nok en del drug trafficking i parken, og det har nok vært opp gjennom historien. Vi har et avansert system, det er kameraer rundt huset her, og det skjedde veldig mye rart bak huset her. Hærverk på bilder, innbrudd over alt, boder. Så mye trafikk som det er her, det er en skikkelig heksegryte.

Andre deler som benyttes lite har vært helt inne mot sykehuset bak noen veldig høye busker der, som heldigvis er borte nå, der kunne litt av hvert skjule seg. For noen år siden fjernet de mye av buskene og økte belysningen. Da ble det mye bedre. Folk holder seg nok helst på den nedre delen mot oss, og ved bassenget.

7. Hvilke brukergrupper opplever du benytter seg av parken? Mest/ minst? Hvordan benytter de ulike gruppene parken?

Jeg har vært inne på narkomane, barnefamilier ligger også og soler seg og spiser piknik. Marked med jevne mellomrom i regi av velforeningen, i parken. Det er virker veldig populært, jeg har ikke brukt det ennå. Også har de årlig seremoni tidlig i november som tenner julegran for da er det busdagen til Carl Berner. Foreningen fungerer veldig bra, Facebook gruppe fra det mest viktige til det uviktige. Den er veldig populær. Gruppelederen i velforeningen er en av de største ressurspersonene vi har, han har gjort mer for Carl Berner-området enn de fleste andre i nyere tid.

Men vi har også hatt samtaler i styret om områdets nyere oppussing, med nytt program i verkstedbygningen og at det blir så nytt og kult. Og så har den nye blokken i Trondheimsveien kommet med ganske dyre leiligheter. Kjempefin nærbutikk. Men så har vi Sverres kafe og den slitne bingoen. Burde de forsvinne? Skal det være så skinnende og glatt at det ikke er plass til noe som helst? Slitne pensjonister må ha et eller annet tilbud de også, skal ikke bare være som nederst i Grünerløkka. Hvis det bare er hipsterbarer og sære matgreier, det kan fort gå den retningen. Men det har ikke kommet hit ennå, det stedet her er helt greit, det er ikke noe hipt og kult.

Før Sverres var det noe som het det glade hjørnet (ved parkeringsplassen nedenfor trekantparken, noen gamle trehus). Der bruke unge å stå å henge. Folks sto der og det var det glade hjørnet, vis a vis BHP.

Det er skrevet en bok om hele områdets historie, den boken heter Vedhandler'n på Grünerløkka. Det er hele historien om hvordan han vokste opp på CB som barn og hele historien om hvordan det var. Med grisefarm der bingoen i dag ligger.

8. Opplever du at det er utfordringer mellom brukergrupper i parken (naboer/ besøkende mm.)?

Det er alltid noen som klager, noen ganger med rette, men det har vært mest på grunn av uønskede elementer som omsetningen av stoff. Folk som kanskje ikke er verdens hyggeligste, men det er ikke noe nattejag på plassen nå. Men det har vært det før, bare at vi satte opp kameraene var medvirkende årsak til at det ble litt bedre.

Når sykehuset blir fikset opp tror jeg dette kommer til å forandre seg veldig. Jeg sier jeg tror, for jeg er ikke overbevist om at de klarer å vedlikeholde parken. Men man må jo være optimist. Det bør føre til et løft for BHP.

Jeg synes kanskje tegningene ser litt rotete ut, jeg tenker at de kanskje kunne brukt litt mindre stein. Men det er min oppfatning. Jeg er ikke så glad i masse stein i grøntanlegg. Man bruker altfor mye stein i moderne grøntanlegg, en ting er at det ikke er bærekraftig om det er importstein fra andre land og sånn. Det er bare helt forferdelig, da kan man ikke bruke ordet grønt i det hele tatt. Kommunen har gjort det, og staten har gjort det, og det synes jeg er helt fy fy. Vi har jaggu meg nok stein i dette landet. Bare fordi man får det billigere fra kina? Okei, så glemmer vi alt som heter grønn bærekraft. I både private og offentlige anlegg bruker man altfor mye stein og firkantede greier. Man behøver ikke så mye av det. Det blir sånne steinørkener.

9. Opplever du noen utfordringer knyttet til Bülow-Hanssens plass?

10. Er det noe du synes fungerer godt/ dårlig på Bülow-Hanssens plass? Hvorfor?

Jeg synes parken i utgangspunktet er helt grei, den er en liten grønn oase, i et område som helt til nylig har vært slitent og grått. En bitteliten grønn flekk.

11. Er det noe du oppsøker på Bülow-Hanssens plass?

12. Er det noe du unngår på Bülow-Hanssens plass?

Jeg tilbringer ikke kvelden og natten der, men det hadde jeg ikke gjort uansett. Det er en del folk jeg ikke prater med som av og til sitter der og tenker at de er litt løse elementer. Det er ikke helt borte, det er bare bedre enn det var før. Men veldig mye blir forandret, når man oppgraderer sykehuset, og den helt nye blokken på andre siden av veien, og den nye Carls, så helhetsbildet blir veldig positivt. Jeg håper parken blir litt mindre stemoderlig behandlet. Bare noe som er der, men som ingen gidder løfte en finger for å vedlikeholde.

13. Når du oppsøker et grøntområde i nærheten, hvilket oppsøker du og hvilke kvaliteter er det som drar deg dit?

Alle kjenner til Ola Narr området, et skogsområde nærmest, det er slåtteenger og kjempefin utsikt, det er helt fantastisk. Det er et utsiktspunkt så man kan se utover hele byen. Det er en rand av skog rundt, den er ikke striglet, det er bare skog. Det er noen hobbyhager, som folk stiller. Det er noen sånne små parseller, stor slåtteeng har de etablert for noen år siden. Den hører på en måte sammen med Tøyenparken, det er en egen liten perle av en park.

Parken, Dette er et fint sted, ble åpnet av kronprinsen for noen år siden, til minne om en gartner som fraktet jøder ut av Norge under krigen. Han har fått en egen park. Det er en stor jødestjerne i granitt. Den er midt oppe i den bratteste lia. Bak den nye blokken. Går man gjennom kan man gå over til billedhoggerforeningen, billedhoggerparken er kjempeflott. Så vi har en del sånne små perler her.

Men den fineste er når solen går ned og så på toppen av ola narr parken, det er en egen følelse, det er sikksakkstier hele veien opp. Den som kunne blitt ganske ålreit, trekantparken, som det ikke ble noe av etter at den nye blokken.

Så får vi en ny park til, bak sykehuset. Men kommunen holder på å bygge kopi av Sorgenfri som skal være lik som for 200 år siden. Det har vært en strid rundt det huset, etter kommunen kjøpte det for mange år siden. Til slutt av det så forfallent at det måtte rives, men at det skal bygges en kopi med likt ytre. Alléen står igjen av grøntområdet. Det første de må gjøre er å rive hele gjerdet som går langs Trondheimsveien. Det er ingen som tenker over at det er park der. Jeg er nesten mer spent på det enn jeg er på bhp. Jeg tror BHP blir ala noe som det er i dag, men det blir kanskje lysere og mer innbydende og at folk bruker den mer. Jeg tenker at mange ikke har lyst til å gå inn der når man har den røde, duvende, falleferdige monsterbygningen (Sophies Minde).

- Hva tror du skal til for at flere ønsker å oppholde seg på Bülow-Hanssens plass?

Jeg har lyst til å komme tilbake til kjephesten min, vedlikehold og oppfølging. At man har et kjærlig forhold til parken, og at de ikke bare renoverer og så begynner de å vedlikeholde om 30 år. Man kommer til toppunktet når de er ferdig med å bygge, og så begynner det å gå sakte utforbakke igjen. Det har jeg sett at det har gjort før, og det er ikke en god utvikling. Her må det være kontinuerlig oppfølging og vedlikehold. Kanskje burde det være et ekstraskjippetak for beplantning, det er grenser for hvor mye som kan plantes på et så lite område. Men noe mot sykehuset som blir ålreit, man kan plante ting som er litt grønt ved siden av alle steintrappene. Man får sikkert plass til et par trær også.

Vedlegg 8

Intervjuguide – Personlig intervju

Masteroppgave: Bülow-Hanssens plass: Områdeløft gjennom gjenbruk og ombruk

Master i landskapsarkitektur, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Styremedlem i Carl Berner – Vårt nabolag.

Dato: 20/9 2023

Intervjuspørsmål, dybdeintervju styreleder i Carl Berner – Vårt nabolag

- Hva er din rolle i din organisasjon, og hvor lenge har du hatt den posisjonen?

Styreleder i Carl Berner - vårt nabolag, en frivillig organisasjon og velforening. Styreleder i snart 5 år, siden mai 2018.

- Hvor lenge har du bodd i området rundt Bülow-Hanssens plass?

Bodd i nærområdet siden 2005. Vi ser ned mot krysset, det er mitt nærområde.

- Hva var det som gjorde at du valgte å flytte dit?

Vi har bodd på Grünerløkka i veldig mange år, og grunnlaget av vi flyttet hit var fordi vi kom over et utbyggingsprosjekt da vi gikk tur, og det hadde den flotte utsikten. Men jeg var litt skeptisk fordi Carl Berner hadde et frynsete rykte. Fellesprosjekt fordi samboer og jeg hadde bodd sammen veldig kort.

- Hva slags forhold har du til parken?

Jeg har litt blandet forhold, har alltid tenkt på det som en liten nærpark. En parker som har store muligheter, men det er nabolagets lille grønne flekk.

- Bruker du Bülow-Hanssens plass? Hvordan bruker du parken?

Gjennom velforeningen bruker vi plassen ganske mye, vi har arrangert markeder og juletretenning og hatt det som samlingsplass for ryddedugnader. Sånn sett vil jeg si at vi bruker parken som en samlingsplass. Det er viktig at parken er åpen og tilgjengelig og lett å finne for de fleste. Det kan være jeg bruker den personlig hvis bordene står der. Men mest gjennomgang. Å slå meg ned der har jeg gjort noen få ganger. En sommerdag tok jeg med meg en liten klappstol og prøvde å lese bok, men det var ikke så vellykket fordi det var for mye støy fra trafikken. Og så har jeg stemt der ved flere anledninger.

- Hvilken tid på døgnet brukes parken av besøkende? Opplever du at det er forskjeller i bruk knyttet til årstid?

Det jeg har lagt merke til var at da barnehagen var åpen var det en god del bruk av lekeapparatene som brukte parken litt. Noen somre på dagtid har folk sittet der mer sporadisk på kvelden og dagtid. Det er mye mer brukt om sommeren, og brukes nok en del av hundelufterne. Om sommeren er det mest brukt fordi da er det både mulig å bruke gressplenen og så er det hyggeligere å sitte ute på benkene.

- Hvilke deler av parken mener du benyttes mest/ hvilke benyttes minst?

De benkene er mest brukt fordi folk setter seg ned og spiser eller har treffsted der. Det lille som var av lekeapparater, ble også en del brukt. Gressplenen og de to løse benkebordene er det noen som har brukt litt. I den grad det er møblement bruker folk det mer, enn om det bare hadde vært en gressplen.

Hvis man skal dele inn i soner er det arealet nærmest veien som er minst brukt. En park har noen attraktiviteter i form av at det skal være et sted man skal trekke seg litt unna. Støy og forurensning er en faktor som gjør at man ikke vil sitte helt tett oppå trafikken når man går i parken.

- Hvilke brukergrupper opplever du benytter seg av parken? Mest/ minst? Hvordan benytter de ulike gruppene parken?

Vil tippe at det er barnefamiliene, takket være lekeapparatene. Noen svirebrødre, svirefolk som sitter der og tar seg en øl. Det er alltid en diskusjon om hvor ønsket de er der. Det er en del som sitter der og drikker øl, noen ganger har det vært sprøyter og brukerutstyr. Men etter foreningen begynte å bruke parken har det vært mye mindre av det.

- Opplever du at det er utfordringer mellom brukergrupper i parken (naboer/ besøkende mm.)?

I den grad det er brukergrupper, vil jeg si for eksempel de som ikke rydder opp etter seg kontra de som kanskje ikke bruker parken til det formålet. Altså de som ikke rydder søppel etter seg. Jeg er litt varsom med å si at jeg har noe erfaring med at noen av miljøene ikke tåler hverandre.

- Opplever du noen utfordringer knyttet til Bülow-Hanssens plass?

Ja, utfordringene er knyttet til at det er ekstremt dårlig vedlikehold. Parken har ikke noe innbydende, naturlig inngangsparti, den er godt gjemt blant søppeldunker og busker. Men den har en veldig fin diagonal. Manglende vedlikehold, og at parken ikke henvender seg til brukerne. Også kommuniserer den veldig dårlig med bygningene rundt, alt er veldig lukket. Buskene/krattene som ikke har noe formål, er problematisk. Det kunne vært noe som var mer penere, hadde litt mer variasjon. Litt villnis som bare får vokse og som ingen byr seg om. Det er satt inn noen plantekasser, det var sikkert en god idé at det skulle være en urtekasse, men de fikk aldri noe oppfølging. De ble bare forlatt, opprinnelig med gode intensjoner, men har bare blitt brukt som søppelkasser. Ufrivillige søppelkasser. I en lang periode var parken dårlig belys, og det var et sted for folk å gjemme seg bort. Første året vi hadde juletre, to ganger var det noen som prøvde å dra ned julelysene på julegranen. Men i de siste årene har treet stått i fred. Og bassenget er et eget tema. Det brukes som tissebasseng for hunder. Er det det bassenget skal brukes til?

- Er det noe du synes fungerer godt/ dårlig på Bülow-Hanssens plass? Hvorfor?

Den fungerer godt fordi den har den diagonalen, man kan faktisk krysse den. Den har en tilgang til lekeareal, det er essensielt for at en park skal funke. Gode lekeapparat er gøy for barna, og familier kan bruke parken. Men, da må den få litt bedre opprustning.

- Er det noe du oppsøker på Bülow-Hanssens plass?

Nei, det er i den grad jeg tar en kaffe og skal møte noen. At vi tar oss en kaffe og setter oss på en av benkene der, det hender, men det er sjeldent.

- Er det noe du unngår på Bülow-Hanssens plass?

Arealet helt inntil Trondheimsveien er ikke noe, hva skal man gjøre der? Da kunne jeg heller tenkt meg at det var noe beplantning. Man kunne laget noe veldig flott det, som kunne vært mer i øyenfallende under trærne.

- Når du oppsøker et grøntområde i nærheten, hvilket oppsøker du og hvilke kvaliteter er det som drar deg dit?

Av de større parkdragene er det Torshovdalen og Ola Narr, men det er først og fremst til turformål. Jeg liker å gå i grøntdrag, tilgangen på turveier og som er utenfor trafikkområdene. Det er sjeldent jeg går i parken for å sole meg, det har jeg ikke noe forhold til lenger. Først og fremst turformål.

- Hva tror du skal til for at flere ønsker å oppholde seg på Bülow-Hanssens plass?

For det første må parken oppgraderes, få noen attraksjoner som gjør at folk inviteres inn. Og at det legges til rette for at man kan bruke parken aktivt, enten det er lek eller rekreasjon. Den må få høyere kvalitet på beplantning, det finnet muligheter til å følge årstidene med beplantning, at man skaper et eierskap til stedet og følge årstidene. Det er en utfordring å være så tett på et knutepunkt fordi, området er først og fremst et sted folk går til og fra i ganske raskt tempo. Så den parken må ha kvaliteter som gjør at man får lyst til å stoppe opp og tenke: her er det et rom jeg kan bruke. Bygningene må henvende seg til parken, og knyttet til bruken av parken. Rehabiliteringen av Sophies Minde må jo gjøre det. Når de gjør det blir det kanskje en naturlig del av tjenestene, at det er hyggelig å stoppe i parken. Det må være møblement, morsomme attraktive møblement, som gjør at det føles hyggelig å sitte der. Bassenget er jeg usikker på om vi trenger. Vi trenger ikke basseng, men hvis vi skal ha springvann må det være knyttet til aktivitet og bruk, så det ikke blir en statisk park som ingen vet hvordan de skal bruke. Også må det legges til rette for strømpunkt så man kan ha tilkoblinger der når det er markeder, det skal så lite til. Nå er det et mareritt hvor vi er nødt til å låne strøm av samene rundt. Da bydelen skulle ha stemmebod var strøm ikke et problem, men da velforeningen ville ha marked var det et kjempeproblem. Sånt blir jeg irritert over. Håper at parken fremdeles kommer til å være et sted for markeder og juletre.Jeg tenker at grunnlaget til nabolagsforeningen er å vekke folk i byen til å ta eierskap til sine nærområder. Hva er nærområdet for noe? Byen er mer enn en gårds plass eller garasjen man parkerer bilen. Å skape det nærområdet er utrolig viktig når man planlegger parker, må man ha det for øynene. Ved knutepunkter må man tenke annerledes enn man kan i for eksempel villaområder. Det må være lett å lage attraktive områder, det krever investeringer, men det krever også oppfølging. Man kan ikke late som at man skal klippe plenen en gang i året, det må brukes midler på vedlikehold. Hvorfor er ikke myndighetene mer interessert i å samarbeide med nabolagsforeningen? Vi kunne for eksempel ha hatt folk som så etter parken, sånn ala britisk modell. «denne parken pleies av nabolagsforenignen». Kampen for bevilgning i budsjettet kommer til å bli verre og verre. Det kommer ikke til å være penger til det, masse sosiale forhold. Vi tar med mange flyktninger. Bydelen sier rett ut at de ikke har en krone til overs. For å skape en arena for folk er det viktig at sånne ting henger sammen.Mange peker på at gentrifisering fortrenger de sårbare og uten ressurser, og at de høyt utdannede tar sin plass. Men jeg tenker at det er vel så viktig at folk har et forhold til sitt nærområde, og snakker det opp. Det har vi brukt ganske mye tid på gjennom Facebook. Solidarisk samhold er viktig. Det skaper så ENORMT engasjement når for eksempel en katt forsvinner, da er det ikke storbyen Oslo man snakker om, men landsbyen. Det er spennende å se på landskapsplanlegging for da kan man se hva det er man vil og ønsker med områder. Man kan tenke at her er det ingen bygninger så da kan folk gjøre det de vil, men folk bruker ikke områder uten formål. Det er litt spent i Oslo er lokalforvaltningen vs sentralforvaltningen. Vi ville henge lysgreier til jul i trærne, men det var som å snakke med incommunicado i bymiljøetaten, alt var så negativt og det var ikke mulig å henge opp lys for man kunne ikke gjøre det og da måtte man søke det og det. Trærne skulle ikke brukes til annet formål. Hvorfor har man del holdningen? Man burde heller sagt, jø! så spennende, skal vi gjøre noe gøy der oppe. Det er mulig det har endret seg litt, men jeg vet ikke.

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway